

مارچ 1928ع

پيرو مل مهرچند

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

ديدا چو

هڪاڻ اڳهه "جوهر نظم" نالي هڪ شعر جو ڪتاب
 ڇاپائي پڌرو ڪيو اٿم، جو مختصر ڪيوليشن ۽ انگريزي ڇهن
 درجي جي شاگردن لاءِ ڪم اچي ٿو. انهيءَ ڪتاب ۾
 رڳو ڇهه سالن مان "سرن موجب" ڪافيون ۽ بيت ڏنا
 هئڻ، مگر هنر ڪيترن اڻڇهيل سالن جهڙو ڪڏهن صوفي
 ۽ انجي گرو پاڻي آسرداس، بيدل ۽ سندس ٻيا هڪس
 جي رسالن مان به چونڊ ڪلام "مضمون وار" ڏنو اٿم.
 شاهه لطيف جون ڪافيون جي سندس رسالي ۾ ڏنل ڪيون،
 سي به ٿوريون ڇڏيون ڇڏيون هٿ ڪري، هن ۾
 درج ڪيون اٿم. پڙهندڙن جي سهنجائي لاءِ اهڙن
 لفظن ۽ جملن جي معنيٰ ۽ ڪيترن لفظن جو ڌاتو به ڄاڻايو
 اٿم ۽ هر هڪ شاعر جي حياتي جو مختصر احوال به ڏنو
 ۾ ڏنو اٿم.

هيءَ ڪتاب تعليم کاتي وارن مٿين درجن جي شاگردن
 لاءِ درسي ڪتاب ڪري منظور ڪيو آهي، پر اميد
 ته مام خلق کي به گهڻو ڪارائندو ٿيندو.

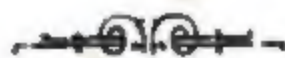
ڪراچي، ۱۵ مارچ ۱۹۲۸ع

پير و مل مهر چند

شاھ عبداللطيف

شاھ عبداللطيف مٿياري جي سندن مان هو. هو
شاھ حبيب جو پٽ ۽ شاھ ڪريم بلڙي واري جو نڙ پوٽو
هو. سندس جنم سنه ۱۶۸۹ع ۾ هالن تعلقي ۾ ڪٽياڻين
جي ويجهو پيڙي پور ۾ ٿيو هو. اٽڪل پنڇوويهن ورهين
جي ڄمار ۾ ڪوٽڙي جي هاڪمر منزل ٻيڙي - ورزا جي نياڻي
سان شادي ڪيائين؛ پر ڪو جهڙو ڄاڳندو ٻار ڪونه ٿيس.
شاھ صاحب ڪامل درويش هو ۽ هن جهڙو شاعر نڪو ٿيو
نڪو ٿيندو. سندس رسالي مان ظاهر آهي ته ڪيترن
ملڪن جا سير ڪري جدا جدا قومن جي ريتن ۽ رسمن
مان واقف ٿي، هرڪي ڌنڌي جا ٺهرايل لفظ هٿ ڪري،
پوءِ عجيب پڙت ويهي پڙتي اٿس. ويس ۽ ورن به ڏاڍا
ڪيا اٿس. ڪٿي ليلان ته ڪٿي سهڻي، ڪٿي مومل ته
ڪٿي مارئي ٿي، اهي اهي درد جا داستان ڪولها اٿس،
جو پڙهڻ سان پتو به پاڻي ٿيو وڃي. هو ڀڪو صوفي هو پر
مسلمانن ڀريون به ڪندو هو. چوڪين جو سنگهه به گهڻو
ڪيو هوندو ۽ پاڻ چيو اٿس ته مون انهن وٽان گهڻوئي
پرايو. ”مون پنهنجي ملائن حاصل ڪي حال ڪيو“ هن
پنهنجي حياتي ۾ هالن جي نزديڪ پٽ تي هڪ ڳوٺ
ٻڌو، جي سنه ۱۷۵۲ع ۾ صفر جي چوٿين تاريخه وصال
ڪيائين. هاڻ انهي تاريخه، هر سال پٽ شريف تي ميلو

لڳندو آهي، ۱۹۱۴ع اڪٽل پنج هزار آدم وڃي ڪٺو
لڳندو آهي.

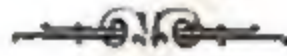
سامي

سامي جي سلوڪن جو رچيندڙ ڀائي چئنراھ ڇوہل لڳند
شڪار پوري آهي. هنڪي سائينءَ جو ڏٺو ۽ ڪي هو، پر
هو آتم ڏن هڪ ڪرڻ لاءِ نڌڙي ۾ ساڌ ۽ گس ڪرڻ
لڳو. آخر ۽ منگھراج نالي هڪ برهمڻ سان پرڇو ٿيس،
جنهن ۽ گس ڪرڻ جو هڪ ڌرميو. انهيءَ گروه وڌان اٿن
ورهن ٿا ۽ وڌيا پڙهندي، هنڪي لڳند لڳي. هو ٻوڙ پنهنجي
استريءَ ۽ هڪ اميرن ۾ وڃي رهيو ۽ ڄاڻهن ورهن
جي چار ۾ ويراڳه ورتي ڌاري، هيءَ شاوڪ ڇوڻ لڳو
جن ۾ ڪرم ڪا نڌ، پڳتي ۽ ويراڳه جون پلٽون پلٽيندي،
تريا ۾ وڃي ٿڌ روپ ٿيو آهي. اهي سلوڪ پنهنجي نالي
بدراڻ پنهنجي گروه جي نالي ڪيا اٿس ۽ هنجو تخلص
”سامي“ (سائون) ۽ ”ڀانيپ“ ڄاڻايو اٿس. ڀائي چئن راءِ
اهي سلوڪ ٺاهي، ڪاغذ ٽڪرن تي لکي، مت ۾ وجهندو
ويندو هو. ائين ڪيترائي سلوڪ ڄاڻين، پر سنڌي ۾ ۽ هورا
ڇوہل ڪينهن. سندس ويدانت متو هو. هو سني
۱۸ ۾ ڄائو ۽ سنه ۱۹۰۷ ۾ پرلوڪ ڀڏاريو.

سچل فقير

سچل فقير جو اصل نالو ميان عبدالوهاب آهي، پر
 سچوئيءَ جي مٿي وائٽ سچل سڏيندا هئس، ۽ پاڻ به پنهنجو
 تخلص سچل سچو ۽ سچوڏنو ڄاڻايو اٿس. هو راولپور
 سٽيشن کان ميل سوا پنڌ تي درازن جي گهر ۾
 هجري سنه ۱۲۱۸ع ۾ ڄائو هو. اڃا بالڪ هو ته سندس
 والد ميان صلاح الدين وفات ڪئي، جنهنڪري پنهنجي
 ڄاڻي ميان عبدالحق جي مڙيال هٿ رهيو، ڇاڪاڻ ته حق
 جي راهه به پٽائيس ۽ پنهنجي نياڻي به پرڻا پائينس.
 سچل فقير اڃا بالڪ هو ته شاهه لطيف هندي پيشاني
 ڏسي چيو هو، ته ”اها ان جو ڪو ڪو رڌو آهي تنهنجو
 ڍڪڻ هي لاهندو.“ سچ پچ ٿيو به ائين. شاهه صاحب
 راز جي لڪهڻي ڪئي آهي، ۽ ڪيترن هنڌ گجھارتن ۾
 ڳالهايو اٿس، رڳو هيءُ وڃ ۽ ستيءَ ۾ پاتون پائيندو وڃو
 آهي. شاهه صاحب اونهو ويو آهي ته هيءُ عرشين اڏاڻو
 آهي ۽ ڪنهن کي خوب هلايو اٿس. هو سادو ڪائيندو
 هو، سادو هنڌائيندو هو ۽ صندل يا پٽ تي سهڻو پسند
 ڪندو هو، باقي طبلي يا سارنگيءَ تي هٿ لڳندو هو،
 ته بيخوديءَ ۾ اچي، اهو اهو ڪلام چونڊو هو، جو ڪيا
 بات! سندس ڪيترو ڪلام پارجي ۾ به آهي. هن نوي
 ورهين جي چهار ۾ ۱۲۱۲ هجري ۾ وفات ڪئي. راجپوتاني

۾ سندس گاديءَ تي سڄي ٺهول محمد و ٻيل هو، جنهن
۱۹۲۳ع ۾ درگاه جي ٺهي تي نهايت عمدو ڪم ڪرايو؛
مذاق ۾ ٺارا هوائين ۾ گندم ملان سوني ٺيل ۾ رکايائين. اهو
ميناڪاري ڪم نهايت سهڻو آهي. سچل فقير جو سا لوانو
ميلو لڳندو آهي.

دلپت صوفي

ڀائي دلپت رام صوفي مهرن جي صاحبي ۾ ٿي گذريو
آهي. هو اصل سيوهڻ جو ويٺل هو، پر پوءِ حيدرآباد ۾
اچي رهيو. سندس گرو ڀائي آسر داس هو، جنهنجو ايا
بابت بيت مشهور آهي ته ”آسو آکاڻي جڳهه مڙيو ٿي سڀنو.“
ڀائي آسر داس جو تخلص ”آسو“ ۽ ”آسر“ آهي، ۽ ڀائي
دلپت رام جو تخلص ”دلپت“ آهي.

ڀائي دلپت رام سهڻي ۽ شاندار شڪل وارو هو. هو
اڪثر ڪٽ تي وهندو هو ۽ پاسي کان تلوار رکي هوندي
هيس. حشمت وارو به اهڙو هو، جو سندس اڳيان ڪنهن
کي اچائي سڃاڻي گنگو ڪرڻ جي همت نه ٿيندي هئي.
هيءُ مڙس توڪلي به اهڙو هوندو هو، جو هر روز
سڄ لٽي کان پوءِ سڙي پاڙي رکڻ هاڻيءَ ۽ پاڻيءَ جا
مٺ دلاوڻا ڪرائي ڇڏيندو هو، چوندو هو ته ”سڀاڻي
جا ڀاڳهه سڀاڻي سان.“ هو عابد ۽ زاهد هو، ۽ ڪو ترعو

ڪلام پارسي، اردو، سنڌي ۽ سرائڪي ۾ ڄاڻيائين، تنهن
ڪري ميرن تائين سندس نالو مشهور ٿي ويو ۽ اهي
گهڻي عزت ڏيندا هئس. ميرن کان ڪجهه ڇڏائڻ تي
اچي ها ته گهڻو ئي ڇڏائي سگهي ها، پر هيءُ مڙس لاطمع
هو ۽ ٻيو روايت نه هڪڙو ئي هو. هڪ لڱا مير جو ماڻهو
ڪوٺڻ آيس. هيءُ اُن وقت پنهنجي مڙج ۾ ويٺو هو. مير
جي ماڻهوءَ کي ڄاڻيائين ته ”تون چل مين نه آوسان، مير
صاحب تون غرض هوسين ته آهين لائي آوسين“ يعني
تون وڃ، آءُ ڪونه ايندس، مير صاحب کي غرض هوندي
ته پاڻي هتي ايندو.“ هن ٻيو روايت بادشاهه جو ڀائي
ڪيسو رام سپاهه ملائي تي هڪ هو ۽ هنکي پنهنجي گادي
۽ گهرواري جاءِ ڏکائي سميت ڏنائين. ڀائي ڪيسو رام
کانپوءِ سندس ٻه پٽ ڀائي هريرام ۽ ڀائي انهارام گادي
تي ويٺا. ڀائي اتهارام کانپوءِ سندس پٽ ڀائي انندرام
گادي نشين ٿيو، جو ۱۹۲۷ع ۾ گذاري ويو.

بيدل ۽ بيڪس

روڙي ۾ ايعرا پير ۽ فقير ٿي گذريا آهن، جو ڪيترن
جا اتي جي ماڻهن کي نالا به ٿيا آهن، پر بيدل ۽ بيڪس
جا نالا ننڍي وڏي جي واس ۾ آهن ۽ ادب وچان بيدل
کي ”سائين وڏو“ ۽ اڪس کي ”سائين ننڍو“ چوندا

آڊن . هي ٻئي ڀيري ۽ ڀٽ ڪارا درياهه ۽ رڌا شاعر
 ٿي گذريا آڊن . انهي کي نائي هوندي کان عشق هي
 چڱو . جسماني چولي اندر هئي ۽ هتي عشق مجازي مان
 عشق حقيقي کي رسيا . ٻنهي نائي هوندي تڪليف وٺي
 وڃي شهباز قلندر هي زيارت ڪئي ۽ ٻئي سچل فقير جا
 پاڻ ڏيڙو هئا . هتي صوفي مت جا هئا ۽ ڪلام به نهايت
 سهڻو اٿن . ٻنهي جي ڪلام ۾ شاه جي رسالي وانگر
 سڪ ۽ درد گهڻو آهي ۽ سچل جي رسالي وانگر پيپرواهي
 ۽ مستي جهڙي آهي ، پر بيدل جي رسالي جو مکيه گڻ
 آهي تلقين يعني سمجهائي . وحدت جي منزل جي هر
 هڪ ڌاڪي بابت بيدل فقير اهڙي چٽي ريت سمجهائي
 ڏني آهي ، جهڙي طرح ڪو استاد پنهنجي شاگرد کي
 اندجن لفظن ۽ جهان جي معنيٰ جي ڳڻي ڀر کولي ٻڌائيندو
 آهي . سندس مرشد رو هڙي وارو مير جان الله شاه هو ۽
 ڀٽ جو مرشد ڀاڙ هو . " بيدل " جو اصل نالو ميان
 عبدالقادر هو ، مگر عام طرح فقير قادر بخش سڏيندا
 هئس . هڪس جو نالو ميان محمد محسن هو ۽ سندس
 ڏاڏي جو نالو به اهو هو . " بيدل " ۽ " بيڪس " رڳو
 سندن تخلص آهن . هي ٻئي ڀيري ڀٽ بين ڳالهين ۾ هڪ
 جهڙا هئا ، پر سندن ٻاهرين هلت چلت ۾ گهڻو ڦير هو .
 بيدل کي ڪو سٺو سٺو طعام ماڻندو هو ، ته انهي پاڻي

و ۱۷۹۱ ۾ اڻڄاتل ڪري، پوءِ ڪاٺي ۾ هڪڙا مهرا
ٿيندا هئا، ته ڪا رڳو ٿي پائيندو هو، ٿيندو هو ڪجهه
وقت شاگردن کي پڙهيندو هو، ۽ واندڪائي جو وقت
مراڻي ۾ گذاريندو هو.

هڪس جي پوڄا ڪنهن جهڙي هوندي
هئي. هو تنباڪو پائيندو هو، طري سان پٽڪو
ٻڌندو هو ۽ هڪ ۾ ڳاڙهو رول کڻي گهمندو هو، جنهنڪري
ڪي سندس ڪلا ڪندا هئا، پر پوءِ جڏهن هٿس جي مڙيا
ٽٽائون، تڏهن سمجهائون ته رڳو لوڪ کان پاڻ لڪڻ لاءِ
هي ويس ڪيو اٿس. بعد ۾ ۱۸۱۲ع ۾ وصال ڪيو.
سندس وفات وقت هڪس جي عشق جي اڃا شروعات
هئي، پر هڪڙو ڪونه ٿيو. هڪس فقير پيءُ کان ۹
سال کن پوءِ ٻاويهن پنجاهن ورهين جي ڄمار ۾ ۵ رمضان
۱۲۹۸ھ جي گذاري ويو.

روح فقير

روڙي تعلقي ۾ ڪنڊڙي جو ڳوٺ اهڙو هاڪارو
آهي، جو مٿس عهدي ڪافي ٺهيل آهي ته -
”ڪنڊڙي ۾ ڪلعار ٿي ويا.“
ڪنڊڙي شريف صوفين جو گهر آهي ۽ روح فقير اتي
جو آهي. روح، غلام علي ۽ درياهه خان آهي هڪڙو

گهر آډن، سهڻي جي هندي واٽي اهڙي آهي، جو جهڙڪڻ هن
انهر سندن والا جا ٽايل نه هجن، ته جهڪر جهڪر هڪڙو الهن
سهڻي، ته هي ڪنهن هندو مهاڻا جي واٽي آهي.
”گرو جي مڃڻ شرن نه هاري آيا“ - ڪهر جهڪر چوي
ته هي ڪنهن مسلمان جو ڪلام آهي؟ روحل جي گهڻي
واٽي پنجابي هر آهي ۽ سنڌي هر تمام ٿوري آهي. سندس
ڪيترو ڪلام سرائڪي هر نه آهي. مثلاً

جنهن ڪون نينهن لڳا گهر اندر سا ڪيئون ٻاهر وڃي،
جنهن ڪون ٿامر برهه دي لڳي چرخي تڏه نه گهٽي،
جا ڏي گل ٻانهن شهه سيني سا ڪيئون چرخا ڪٽي،
روحل رنگ ڏهاند اڳوڙها، جي عشق رڳل رنگ رتي.
مطلب ته ڪي بهت چرخن تي، ڪي پوراي بهت
جو گين ۽ بهر اگين بابت چها اٿس، ۽ سي حرفي ۽ شبد به
چها اٿس، پر انهنجو مزو اهو ماڻي سگهندو، جو هندي،
پنجابي ۽ سرائڪي جا ٿنڌو هوندو.

خلیفو گل محمد

خلیفو گل محمد جنهن ”ديوان گل“ نا هيو آهي،
موجوده اڻ ڄاتل هر صده ۷۸۳ع ۾ ڄائو هو. هو اُتي جي
سانو ٿي مان مان هو. چوندا ته ۱۴ري صدين ۾

موانستان جي ٻڌي مڃيل قوم مان چار قريشي آيا هئا،
 جن مان هڪڙي هالن ۾ مدرسو کوليو ۽ ملا ٿيو. انهي
 ملي جو پڙهائڻ ڪنهن ڪامل کي وڻيو جنهن دعا ڪئي ته هن
 مدرسي مان ايترو خلق کي فيض حاصل ٿيندو، جيئن و سائوڻي
 مونهن مان ٿيندو آهي. آخر اهو مدرسو مشهور ٿيو
 ۽ انهي ملي ۾ سندس اولاد تي سائوڻي ملن جو نالو پئجي ويو.
 ميان گل محمد جهڙو عالم هو تهڙو عابد ۽ زاهد هو ۽
 ڪيترا سندس مريد ۽ شاگرد هئا. پاڻ ڪنگري (روھڙي)
 واري پير سيد علي گوهر شاه جو مريد هو، جنهن پير مريدن
 جي هدايت ۽ ارشاد ڪرڻ لاءِ کيس خليفي جي پڳ-۱۰
 ٻڌائي، تنهنڪانپوءِ خلعتو سڏڻ لڳو. پڇاڙي واري
 سال ۾ هو حج لاءِ روانو ٿيو. مديني منوره جي
 زيارت نصيب ٿيس، پر پوءِ هڪي منظر ٿي ويئي،
 وٽ تي وفات ڪيائون، ۽ اتي دفن ڪري ڇڏيائونس.
 سنڌي الف بي جي قافين تي پهريائون پهريائون هن
 ديوان ٺاهيو. سندس ڪلام اڪثر تصوف جي باب ۾ آهي ۽
 نچ سنڌي لفظ تمام گهڻا ڪتب آندا اٿس، جن مان
 ڪيترا اهڙا آهن، جي شاه جي رسالي ۾ به ڪونهن.
 سندس شعر هارسي وزن تي آهي ۽ سٺو آهي. هن سنه
 ۱۸۵۶ع ۾ وفات ڪئي.

چونڊ ڪلام

• پاڳڙ پورو ٿيڻ شاهه عبداللطيف جو ڪلام.
(شاهه جو رسالو).

آول الله، علير، اعليٰ، عالم جو ذاتي،
قادر ۽ مھدي قدرت سمن قائم آھ قدر،
والي، واحد، وحدہ، رازق، رب رحيم،
سو سارام سچو ذاتي، چئي حمد ڪيم،
ڪري باط ڪريم، جوڙون جوڙ جهان جي.

الله = جو پاڻيڪان پاڻيڪان قائم آهي. علم = علم
وارو، چاڻيڪار. اعليٰ = سڀ کان مٿي يا وڏو (عالي =
وڏو، مٿي) عالم = دنيا، جهان. قادر = قدرت يا طاقت
وارو. والي = ذاتي، مالڪ. واحد = هڪڙو.
وحده = هو آهي هڪڙو. رب = ذاتي (جمع "ارباب")
حمد = ساراهه. ڪيم = ڪم ڪيو يا ڏاهپ وارو، ڏاهو
جوڙون جوڙ = جوڙ مان جوڙ، ڏاهه يا ڪاريگري سان بنايو.

التجاء

- ۱۔ الله جتن نالو، جتن مون وٿو آسرو،
خالق ڏههجي ڪاند جو پرو ڀاند نه ڪو،
نالو رب سدو، رهيو آهر روح ۰
- ۲۔ منور جتن نالو، جتن مون وٿو آسرو،
ڪر ڏهر نام جهرو، مون ڀيا ڏهر ڪهاڙا،
۳۔ جيٿو ڏههجي نان، ڀاهر ڏهر اوڻيائي مڱا،
ڏي ڏيئين، ڏي ڏوڻيئين، تون ڏهر تون ڄاڻ ۰
ڪڇاڙو ڪهان؟ توکي معلوم سڀڪا،
۴۔ مڪر ڇول ڀاو، نالو اماڻي سڀن،
ڪوئي ڪهڻي، جو ڀڪر تو ڀلو،
ڏههجي نان ڀلو، وليو ويڻي آهيان ۰

التجاء = ويڻي. نالو = ڏههجي نالو. ڪاند =
ڌيرج يا ڌڪم. پرو نه ڀاند = اڻ ڌڪو ڀار. پرو = پتو.
ڀاند = ڪڏي، حد. ڪو = ڪوئي، ڪو به. جهرو =
جهڙو، ڏو جهڙو. ڏوڻي = ڪل ڪاڻي، منهو ٿيڻو. ٿيڻو
ڏوڻي = آڌان جهلو (سٿڻ = پختو ڪرڻ، جهلي بهڻ)
ڪڇاڙو ڪهان = ڇا جو ان ۰ ڀڪر = ٻڻڻ ڌاران، سوام

۵. سحر ڪر سهار، آءُ اکهار ڏي آهيان،
ڇڪيون ڇڪهار، ڦيٽي ٻاڏ ٻڌام جو.
۶. وڏي سکر، سحر ٻاڏ ٻڌام جو آهيان،
مون ڏان مهور لاه، آءُ تدهاڇي آهيان. (ڦهر)
۷. ڄاڻ ٿو ڇيڏو، آهيان شان شعور سين،
مولعي ڪر مدهاڇا پرين تو به ٿسي ٿيڏو،
اڻ ڪامل ڪر ڪيڏو، چئن نواڙيم لگاه سين (پروو)
۸. چيڪي مدهاڇا، سو ڌاري ٿڪي تدهاڇي،
لطف جي لطيف چئي ٿو وٽ ڪهي ڪانه،
عدل چٽان آءُ، ڪو ڦير ڪج. فضل هو (سراڳر)،
(ٿل). پرين شل ڦيرو ڪن چيڏو چياري مدهاڇا جو هن
مون مسڪين مٿان پرين شل ڦيرو ڪن

سحر = ڀڙو، ڇڪ = ٻاڏ، ڦيٽي = ڇڪيون، ڦهر = هوش،
فضيلت = ٿسي = راضي ٿي، (تسلط = راضي ٿيڻ، ٿڏو =
راضي ٿيو). تو به = فضل، ڇاڇو = نواڙيم - نوازش يا
مهرباني ڪر ٻيهر (مصدر - نواڙي - پارسي نواڇن)، ٿاري =
پروو، ڇاڇو = ڪهي = ڪهي، گهٽ ٿي.

۱. آءُ مٿي ٿان ڪهوري، غالب شال ڇيڻ،
۲. ڪهڙو اڪدي آهيان سگهڙي سار لهن،
۳. سر ٿيون شاه لطيف هتي مٿاڙي مڪب ملن.

سپڀرين جي صورت

۱. * سهسين سجن آهي هوراسي هون،
بالهه دي ٻرين، سڀ اولداهي ڀاڻيان.
۲. هون جوانه سڄي هي ٿون مٿين نه ڀاڻي،
ڪڏهن آهيان سنهڙو ڪڏهن آهيان ڪڇ،
مٿن هر ڀتي مڇي، ٿور ڏاه پيشالي ٻرين هي.
۳. هون جوانه سڄي، هر ٿون ملن ڀاڻي،
هو مٿن هر ڀتي مڇي، سو ٻن ٻرين هي ٻين.
۴. ڪڍي ليط خمار مان جان ڏاڙ ڪيائون نظر،
سورج شاخون جهڪيون ڪو ماڳو ڦهر.

اڪدي = اٽ ڪڍي، مٿي ڪڍي يا ڪڍي ٿي نهاريندو يا
واجهائيندو، ڪمان نهاريندو، ڪاٺ (اڪدي = ڪ)
سهسين = هزارين، بالهه = خدا جو قسم، هر = ٻلي،
ٻلا ڪ = ڦهر = چنڊ.

* جي سؤ چنڊا اڳوڻن سورج چنڊ هزار،
اڳي ڇانڻ هونديان ڪڙن ڪهڙ رانڌار (آسادي وار)

- ٽارا ڪميون ٽائب ليا هڪي هدي دلهر ،
 جهڪو ٿيو جهور ، جانب هي جمال سين .
 ۵- چوڏهن چنڊ اڀريان سهين ڪري سيدگار ،
 پلڪ پريان هي نه پريان هي چيلن ڪرين هزار
 هزار ٽين سڀ چار ، هزار دمءِ وست هو . (ڪليات)
 ۶- جيڪي ٿڌو مان ، سر هي ٿڌو جيٽ ٿين ،
 گهر ورن سان ، هوند ڪهڻ ڪوري چڱي يا (سهڻي)
 ۷- ٿڌيان هي ٻروچ ، مون چئن هوت اڪين سين
 مونکي چيان لوچ ، پاڻان پيڻيون جهرين .
 ۸- ان هي ٿڌي جيٽ يون پيڻيون هي پاڻان ،
 سڄي ٻوڏ ، سڙان ٿي سڄڪيون (سڄي)
 (ٺل) - جيڪي ٿڌو هو مون آڏاڻي اوهان جا ٿڌو هو
 ۱- اول ٿڌو الله جو مرشد ٿان و مڏو هو

ٽائب = توڻه ڪندڙ . جمال = حسن ، سو نهن . گهر
 ورن سان = گهر وڙسن سميت . ٿڌيان = ٿڌو ، توھان ٿڌو .
 چيان = چيو ، توھان چيو . ان = اوهان . پاڻان =
 مرڪ ، [پاڻوھڻ = مڪڻ ، مرڪڻ] سڄڪيون =
 ٻريون ، ڏمتار ڪيون . [سڄڪڻ = مڪڻ ، ٻرڻ] .

۲. سحر ڇڏي ڌارا ۽ ڪعبون، تدهڪان ٽاپ ٽڪو هو.
۳. مڪرل ماڪي مصري تدهڪان محب ملو هو.
۴. سرتيون شاه لطيف چئي من ۾ محب آڏو هو.

هادي جو حسن .

۱. ٿار مدحاران ڪري ڇڏن ڀرين ڪري ٿو ٻڌي،
پون ٻڌي ڀر الله چئي راه ڇهي ٿي راند .
آپيون ڪهڙي ادب سين وٺي هورون حيرت منڍ
سائين ۽ جو سوکندڙ ساڄن سڄي ڇان سهڻو. (ڀروو)
۲. راڻي جي رهاڻ مان ڪو آديسي آيو،
هوڏهين ۽ مام ڇڏي چئن ڪيو سامي ۽ سهاڻو،
لغو اولڏائو، جوکي ۽ سڌي جوت سان .
۳. سحر سڀاڻي جا ڪري سامي ۽ سائي رو،
اهي ٿي عطر هي مدحان مڪت پوء .

ٽاپ = تجلو [منه ڪري "ٽاپ" - ڏاڏو "ٽپ"
= ڄمڪڻ، گرمي ڪرڻ] آڏو = وٺو، وهيو (اُٺڻ =
وسڻ، برسات وانگر). پُون = پوري، ڌرتي. آڏيون
= آڏيون. سوکندڙ = مٺيون، قسم. سڄي = سڀني کان .
آديسي = جوکين جو قسم [آديس ڪندڙ]. سحر ... ڪري
= سحر جوکي صبح تي ڪري ٿو پئي لائي .

ساڌيڪارئون جو، چٽان لاهوئي لال ٿيو (مومل)
(ل). جوکي ٻوڏ ڪهڙي آيل هي سڀني لکيو لاهوئي سان
۱. ڇوڪرن ۽ جوکي هڪڙو جهڙي مڙهن ۾ مڙيا
۲. ستن مڙيون سڄي ۾ ڇائي ڪهڙا ڪهڙا
۳. سرتيون شاه لطيف چٽي مرشد شال وٺان.

هادي جي همراهي

(الف. ڪامل ڪشعيبان)

۱. سيو ٻوڏن سڀڪان، ويرون وڙهي ٿن سين
توهر جي ٿاڻي سين ڦري ويا طوفان،
ٿيئي توڪل ٿڪيو آڏو لنگهيا آسان،
ڪامل ڪشعيبان، وهر کڻي واهرو.

جڙو = ڄام، ڪان = چٽان = چٽان. لاهوئي =
لاهوئي جي منزل کي پهتل، جوکي (الو هيس = خدا پيو).
ستن هڻڻ = صدا يا آواز ڪرڻ (چٽن فقير بکيا گهرڻ مهل
"آلڪه" يا ٻيا اهڙا لفظ ڪم آڻيندا آهن. بنيادي معنيٰ ا
موجب "جهن مان سڃاڻجي" [نشاني]. سيو ٻوڏ =
شعرا ڪئي. ٿڪيو = ٿڪ، آڏو = وڌ، وڪ، ٿڪ.
ڪشعيبان ٻيڙي ۽ واهرو. واهرو = واهر ڪندڙ، مددگار.

۲. ٿري ٿن پياس، ڀاسنئون ڀاڱي و هي،

ڪوهو ڪوهو ڪوهو ڪوهو لاڇو سڀ لڙاس،

جيان سڌر سڪاڱياس، وهي تي وه سامهين.

۳. سڄا سڀ پتي، سڌي معلم آخري،

اٿين پٺ سمنون ڏاڪڻا ڀنڊر ڏاڍ پتي،

جن هي سڀ لڇ، ڪڇي، سي سڀ لڇ ڀنڊر ڪيون.

(سراڪه)

(ٿل) - ڀار لڇ ڀاڱي و وڃ، ڀيڙ يا ڦا ڀيڙي وارا

ڀيڙي ڀنڊر ڀاڱي و وڃ، سو لو سڌر ڪن

پٺ ڦا ڀنڊر ڀاڱي و وڃ، ڀار لڇ ڀاڱي و وڃ

ٿن = ٿونگه، سوراخ. ڀاسنئون = ڀاڱي کان.

ڪوهو = ڊگهو لڙهو جنهن تي سڙه، پکيڙين Mat ڪوهو =
ڪوهون، پکيڙ ٿل. لاڇو = رسون [لڇ = رهي، ڀيڙي].

جيان = جنهن لاءِ جنهن سبب. سڌر = سڌا رو، پر ڪوهو.

سڪاڱياس = سڌر سڪاڱي Helmsman. وهي = هلي.

تي = ٿيڻ لاءِ ٿيڻ سبب. وه = وهڪرو. معلم = ڇاڙو

رهي. (Pilot). اٿين = اوھن. ڏاڪڻا = ڀيڙي وارا، ڀاڱي

[ڏاڪڻا - ڏاڍ = ڀيڙي و وڃا = مالا]. پتي = ڀيڙي.

لڇ ڀنڊر = لڇ ڀنڊر کان ڀاڱي.

بدر جي ٻار اڀر ڪونهي مڏهڻو ڪر
سرتيون شام اطفاف جي چڱو ساڻن سمجه.
[ب - سوڌو سرائي (انتهڪرن اوچا ريندڙ)

۱۔ اچ آکھیا آیا سو ۱۵ سراطی،
پیاری ہاٹی، تیغون کھدا نکيون۔

۲۔ اچ آکھو یا آیا ساٹو کی سچاٹ،
لاہیعدا موریاٹ، رک کریددا ہیرو۔

۳۔ دن و دن و مطوار، اچ پٹ آکھن جی،
باری مچھ مہاز جو اوقیانوں اکھار،
دود پائی و مر داز، هر که دور که کھون نشی.

اڳڙيو = آڱ يا باهه تي ڪم ڪندڙ، لهار، سر اڻي =
 سراط تي ڪم ڪندڙ [سراط تي اوزار ٽڪا ڪندا آهن.]
 پاڻي پمارط = پاڻي ڪڍائڻ [آبدار ڪرڻ] تيمون =
 تراريون. سائو = اصيل، گھوڙان (پراڪرست. اصل
 لفظ "سائو". ("شاهو ڪار" اصل لفظ "ساتو ڪار"). موريانط =
 ڪٽ. ڏن ۽ ڏن ۽ — آواز [ڏنو ڇو]. ڌمڙوار =
 ڌنو ڇي مهل. اوتياگون — ليهائي وڌاگون. ڌوڌيا =
 ڌنو ڇو ارا. (ڌوڌي = ڌنو ڇي). انهه ڪرن = اندريان هٿيار
 ڪٽيون = ذرا، ڀرڙا، ڌنو ڇي سان سانده نه ڌنڌو
 نه ڪچور ڪٽي ڪٽا يا ڀرڙا لهندو). چر = مٿان.

ٿي سعي ٿي سددو ڀرت ٻڌون ۽ سڀن ٻار،
 ڏاڏي ٺيڻ ٺاهار، ٿور ٿورو دوست جو. (آهي)
 ٿل - ڇا ڪي ٿون ٿورين ٿي ٿيهر ڪو لڳ ٻار ٿورين،
 ۱ - مڪي مطلق ٺاهي، ڇا ڪي ٿون ٿوري ٿوري،
 ۲ - ٿور ٿوري ٿيهر ٿيهر سڀن سددو ٿوري ٿوري،
 سر ٿيون شاه لطيف ٿيهر مڪي ٿيهر ٿوري ٿوري.

من جو سپاڙو [چند چالو]

۱ - چالو ٿي چٽي چٽي ٿيهر ٿيهر،
 چٽي ٿيهر ٿيهر ٿيهر ٿيهر،
 چٽي ٿيهر ٿيهر ٿيهر ٿيهر،
 چٽي ٿيهر ٿيهر ٿيهر ٿيهر.

ڏاڏي = ڏاڏي، (ڏاڏو = ڏاڏو). ٺيهر = ٺيهر،
 [ڇي ٺيهر ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر]. مطلق = ٺيهر،
 ٺيهر = ٺيهر، [ٺيهر ٺيهر ٺيهر]. چالو = ٺيهر،
 ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر،
 [ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر].
 [ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر].
 [ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر].
 چالو = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر،
 ٺيهر = ٺيهر. [ٺيهر = ٺيهر، ٺيهر = ٺيهر].

۲۔ آڻي ڏي مروح جاء، مان مڪڙيون ڇري،
ڪڏا آورو ڪرو لڪيو لاڻي ڪا،
ان مٿي سڌي ماء، مون کي ڳالهائين ڪوڙا ڪيا،
۳۔ اڙيڙ، ڏم ڏم اڙو ڏيون، پڌر من پڄد پياس،
بغل ۾ ٻڪهاڙيون لڳين لوڻ لڳاس،
ڇڏ من سڄڻ ياد ڏياس، ڇوڪ ڇڏائين هيڪڙي،
[ٺل] ٻسي ڳاڙها گل - مٿان ڪو گل چانگي
کي هارين،

ڪوٽ مٿاهون ڪڍڪرا ماڙيون ڏسي ٺاڻل
ميرو موٽي ماڻڪ ٿن جو ڪونهي مل،
ڳاڙها گل ڪلاب جا مٿون چوٽي ۽ ٺل،
ٿيڌي ٿيڌن ٿيڌن ٿيڌي ٿيڌي ٿيڌ مل،
سرتيون شام لطيف ڇٽي اڳيون پڙ ۽ ٺل.

ڪرو = اٺ [سنسڪرت - ڪرپ] . مهر = اٺ
[مهر] ڳوڙها ڪها = مدحهاڙون، پريشان ڪيو، پٺر هن = پٺر هن
پڄد = رسا . ڳوڙيون = وڃڻ ڏاڍو ڪرڻ جا زنجير . پڙ =
تڪليف . ٺل = پلڪا، ڏهڪار [ٿيڌا مه جي] .

من جو وڪار

۱. ڪو وڪماہ ۾ ڪجهہ، اٿي اور الاءِ سين،
ڪي تون دغا دل مان صاحب وٺي سڃہ،
محبت سددو من ۾ ماڻڪ ڏاڍ ۾ مڃہ،
ان پر اٿي اچہ، تہ سودو ٿيئي سلارو، (سراڳہ)
۲. نهي ڪمي نهار تون تہر وڌو تڪہ،
صبر ۾ سڀ سکر، جي سدوار يا شمع جھين،
۳. هو ڇو ٿي تون ۾ چوہ واقان ورائي،
اڳر اڳرائي جو ڪري خطا سو کائي،
ڀاند ۾ ڀائي، ويو ڪيئي وارو ڪيڏڪي،
۴. مدھن تہ آھير ڀائي اچرو قلب ۾ ڪارو،
پھران زيب زبان سين دل ۾ ڇارو،
انھر ويچارو، ويجهو نام وصال سين، [آسا]
۵. اندر دلاليون پھر پتولا،
انھي ۾ ڀر ڪا پڙي کڏہ ڇا گولا.

ان ڀر = انھي ريت . سٿرو = سٿلوا [ڦلڊاڪ] .
ڪمي = ڪما ٿا ري، سانت صبر ڪري . ڪھنو = بنفص
ڄاڻت، دشمني . آھري = آرسِي . [آھير يا نھي =
آرسِي ۽ کان بہ] . چرو = اوڄل صاف، قلب = دل، وصال =
ملاپ [تڏي ۽ سان] پتولا = ريشمي ڪپڙا.

۶۔ ٻه ڏاڏا ڏيئون اندر پتولا،
الهيءَ پرڪاڙي خدا جا ڪولا، [رامڪلي]
[گل] دل ڪر درخت هي دستور،
ڇاڙپ لڳي، ڇڪا چٽن ميوا ۽ ٻيو ٻوڙ
ڪهاڙو لڳي ڪوڪل ڪري درهه رکي سور،
ويهندو سان ويهه رکي توڙي ڀاڄي ڪري ڇوڙ،
باط جلائي ڇانءُ ڪري نت تندي تي ٺوڙ،
سرتيون شاه لطيف ڇڏي حاصل تن حضور.

وطن جي حب

۱۔ الله ائين رهيو، جتن آءُ مران بدد،
جس زلڪيون ره رانجان ڏيندھان رو،
پهرين دھان لو، ٻيو مر ڏيڏم ڏيندھڙا.

اندر... پتولا = اندر گود ڏيئون ٻاهران ريشمي
ڪهڙا. پيٽيو. [۱] "ٻاهر ڇاپ ٻوڙ اندر ڪاپ ٻوڙ".
[۲] "اندر ٻڌ ٻوڙ ٻاهر اٿڻ ان جو." (۳) مڙهن ته مڙهي
جهڙو سهرت شهنائي. "ڪاڙي = جوڳون جو قسم.
ڇاڙپ = ڌڪ. لوڙ = ماڳ. وطن = مڙ = ڀلي.
حاصل تن حضور = تن کي ڌڻي جي حضوري حاصل
ڏيندي يعني اهي ڌڻي سان ملندا.

۲. سڌي سڌي سڌو مون مارو سڀن سامهه

ويشي سارڻان سو مورا ڪولا ۽ ڪامهه

مڌيون مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو

پکن مڌو پسامهه ۽ قاب آهي ڪوٽ هه

۳. مارن ڌارن مارڻن آه جي ڇڏيان سامهه

سري مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو

ساڻيهه ڌي سڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو

مارن مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو مڌو

[مارئي]

(ڦل) عمر ڄام امير ڪيهي نصير مون ڪهڙي

ڪي بدد يا ڦي بدد مون جي پري لاه زنجير

گولا ڌو = جهنگلي ڦل جو قسم، رنگه جو ڳاڙهو ۽ ڪاٺ

۽ سواڌي ٿيندو آهي ۽ هٿان ڇڏندو آهي. هٿ =

ملهر ۽ هٿ = آهر ڪوٽ ۽ مڌي ۽ ماهه - خاک

جو پتاو ۽ ماس (گوشت) - قالب = هٿ. سري = سسي.

ڪريجهام = ڪجهان ۽ ساڻيهه يا ساڻيهه = وطن. اصل

لفظ "سو ديش" يعني پنهنجو ماڪه. ڀوءِ اچار ٿو وڌائين.

ساڻيهه ۽ ساڻيهه (ملهر).

پت ٻه رهندس ڪيڏڪي لوئي ادا ٿي لهر
 هن قنهدجا چانور جو دمان هن ڪڍڻ ون قنهدجا ڪير
 اڻڙا مڏهن ملير ٿي ساوا لهر لهر
 مون جيڏي ٻون نه ملير ۾ پيڙهن ٻاڪ ٻڌيو
 سرتيون شاه لطيف چٽي ٻرو و رکڻ ٻڌيو
 مھراڻ

ست واد ٻون

ڀاڱو ٻيو

۱- طلب جي وادي

۱. ٻڌڻوئي ٿان ٻڌڻ، ٿاڻه ٻڌڻ هو ۾ ٻڌڻ ڪي،
 ٿڌڻ ٻڌڻ ٿڌڻ، ٿڌڻ نه آهين ٿڌڻ کان.
۲. ٻڌڻ سي ٻڌڻ، ٻڌڻ ٿڌڻ ٻڌڻ ڪي،
 ٿڌڻ ٻڌڻ ٿڌڻ، اڳڻ ٻڌڻ جا.

لهر = لهرڻ لهرڻ، چوڻ چوڻ. (لهر = اڳڻي).
 وادي = واري، منزل، شيخه فرينخ الدين عطار ٻڌڻي
 ٿاڻه ٻڌڻي ڪتاب منطق الطهر ۾ لکي ٿو ته عاشقن کي
 ٿڌڻ ٿڌڻ ٻڌڻ ٿاڻه ٿڌڻ ڪي ٿڌڻ (ٻڌڻ)
 مان لنگهڻو پوي ٿو. "وادي" عربي لفظ آهي مگر اصل عبراني
 ٻڌڻي ٿڌڻ "جا ٻڌڻ آهي يا جا واري ٿي."
 ٻڌڻ = ٻڌڻ (ٻڌڻ) ٻڌڻ = ٻڌڻ (ٻڌڻ)
 ٻڌڻ = ٻڌڻ، ٻڌڻ، ٻڌڻ

۳. ڀاڱي ڏاهه پتن ۾، ٻنڌڙو ۾ ۽ سڪڙي سڪڙو،
۴. سر ٿيون شاه لطيف هتي، مون رب جو ڪم
سڪڙي سڪڙي سڪڙو

۲- عشق جي وادي

۱. ڀرڻائي ته ڀار، ڦرڪ ته لڳي انڀرين،
معني هي عشق جون وڻون سڀ و سار،
سهڙي سرڪار، نيتي رکجه ڏاهه ۾ [اڀري]
۲. ٻيچر بعدگن کي، سدد يون ڪا ملڻ ڇهرون،
آڻيو وڃهن آڳ ۾ ۾ ۽ پڏهڻو جي،
چيري ڇڏهڻو جي، لڳا ليزا ليدهن جا .
۳. بعدڪه ڇا ٿين پاڻ کي، ڀسي مڇر م موٽ،
-

انڀرين = مر شين، منسڪر نه. "انڀر" = آسمان .
وٽ = شئي، وسڻو. معني ... و سار. جن شين يا ڳالهين
ڪري ٿون پڏهڻو ۽ ملڻ يا هڪجي هن جهان ۾ سمجهڻ
ٿو هي سڀ وساري ڇڏ. سرڪار. ڪاربار، ڪم ڪار.
ڏاهه. نه نيتي، ٺاهو ڏي. (هي صوفين جو دست آهي ۽
هي ڳالهه سڄي رسالي جو دست آهي ته ڇڏهن نيت ٺاهو
ٿيو ٿڌاهن سڄي هستي ملندي). ڇا ٿين = چوانين.

سهائي سهرين هي ڪها نه ٿين ڪوت،

اها ٿون اروت، خير ڪو ري نه ائين .

۴- مڇر مڇهين آه ٻاهر ٻاڻ نه ٿڪري،

ڇو نه لڳي ٻاهر ڪامڊان خير ٻوٽي.

[يمن ڪلياڻ]

۵- ٺهائين ڪان نيدمن سکر مڇهين سهرين،

سڙي سارو ٿيڏمن ٻاهر ٻاڻ نه ٿڪري .

۱- نيدمن ٺهائين ڇٽن ڇڪيو ڪو نه ڇڪين؟

ڇر ڇري ڇڏي نه ڇچ ڇڏو ڪٽن؟

ٿون ٻڌ ڪري ٿڌن ڇٽن ڪڍار ڪرڻ ڪر سين.

(رپ)

۲- ايڪ ٻيالو ٻر ڇٽا عشق نه ڪري ات،

مائين ڪين مياڻ ٻر ٻٽي قرار يون ٿت،

اي ٻر آهي ات، جتي ٿا ٿا ٺاهن جو.

سهاڻو = روشني اروت = اڻ ٻڌل ڪچو ٻي آزمودگار. جاه =

ٻاهر. ڪو نه = ڇو نه. رڇ = ٿان ڪريجه = ڪجهه.

سنسڪرت ڪر = ڪرڻ. مائين = ماڻهن سنسڪرت

۾ "ما" - (۱) ما ٻڌ. ماڻ ڪرڻ، (۲) سما ٺهڻ.

مياڻ = ڪپ، قرار جو ڇڪ. ٻر = ريت.

ٺاهن = ٺهڻي، ٺاڻا جي حالت.

۸۔ ڪنن ما ٿي خدا من ۾ ڦوڙي ۽ خدا ۽

پن قرارين جاء ۽ ڪا ٺهي ڪه مياڻ ۾ .

[يعن ڪلهياڻ]

۹۔ جي مٿي وٽ مڙن، ته سڀ ڪنهن سڏ ٿئي،

سر ٿئي ست چڙي ته عاشق اٿن انهن ۽

اڏاڻي لهن، ملهه مهانگا سهرين [ڪلهياڻ]

[ٿل]۔ دست چامي ويٺي دل هلي رهي اڳل آه اڳاڙي،

۱۔ سڀ ڪو پالين عشق سهاڻڪو محبت هيز مهانگي

۲۔ هن سعي ۽ پنهنجو دست وچايو ٿيڻ ڪٿي آه انگي

جي ... مڙن = جهڪڻ هن مٿي ٿيڻ سان ملن . ست

= مت ست، ميروض . اڏاڻي = قسمت سارو . (اڏو =

لکيو، قسم ۽) . لهن = حاصل ٿيون . (منسڪرت هر اپ =

هٿ يا حاصل ڪرڻ .) دست = هٿ . هن سعي ۽ ...

ڏانگي = هن سعي ٿي ۽ (پنهنجي مڙن) پنهنجو دست وچايو

آهي ۾ ٿيڻ هن ڏانگي ڏانگو ڪيو آهي . (عام طرح

اٿين سهاڻڪو وڏو آهي ته سهاڻڪي آهي جا سحر ٿي

پردي ۾ رهي، مگر هي ۽ چري ٿي ته آه عشق جي اثر سببان

پردي پاسي ڪري ڏانگن و انگي ڏنگي ٿي ٿيڻ آهيان .)

۳۔ اللہ اولیٰ اعلیٰ معان فی وطن سدید کے والی

۴۔ سر قیون شاہ، لطیف ہستی، ہر جگہ کہہ رہے تھے کہ 'ایک'۔

سک (واہی ۲ - ماحدوم)

۱۔ مکہ شریف سہریں چمن کران چمن قاد

تو لهین دمیو روح را تو لهین اکستان بهار.

پرين قدمه جي ٻار، مون و اڃا ئي هدي و رهيو ٿيا.

(سہیلی)

۲۔ میکراہی طاق، تر کریان روح دھند یون،

آہل و ملی ساٹھ، دودھ پر لکھی گالہ یون کریان۔

(ساموئل دی)

۳. اہی عزرائیل، سعی جاگائی سستی

گئی ہو رانی ہلیل، کہ ہجھون، ماطو، وکلیو۔

وانگي = پس چٿو. [وطن مند و ڪو و انگي = ڳوٺ جو

• گواہوں کو ٹائی، جہانگھی = جہنم، گدا، پندہ

جتن ... زار = جتن (میار کے انهن وچن (ء) دریاہ

مر تران لي تنهن ڪوچي ٿي تار يا چونان جوت ٿيندي

يعني و قندي. انگنجان بهار = اکين کان بهار. روح رچنديون

= دل و زندگیوں (گالہوں) - گر لکھ = پا کر ہائے۔ گر

گل، گلی سان، دایمل دو وائٹ = خیال ویز ہائٹ، وچا کر

۴. مدڪر ۽ اڪير کي جڏهن ڏٺا ،
 اڳيان آئي اُنکي پنهون ٻڃيا ،
 اها ڏٺا ڪو ويو ساڻ سڃڻ جو . (اڙي)
 ۵. ڇا اڪي ٻيو مليءَ کي ڇانڪي مليءَ وار ،
 ڏکيءَ کي ڏيکار ، هڪڙو ڏت اکين سون .
 (معدوري)
 ۶. لڏ پڌي لباس ، جعن جيڏوئي ڪيو ،
 اهي آڙي ڄام جو وڻ وڻ مڏجهان واس ،
 مرون ڪيڏم واس ، مڏا ملندا هون ڏي . (هڏي)
 ۷. ماڙهو گهرن مال ، آڏو سڀ ڏينهن گهران سهرين ،
 دنيا ڏهن دوست ڦان فدا ڪريان في الحال
 ڪهڙو نامر مال ، پسڻ ڦان پري ٿيو . [ڀروو]
 ۸. ڦان ڪا وائي وار ، دلاسي جي داسرا ،

مدڪر ۽ اڪير = ڦالا ٻن فرشتن جا جي مڏماڻي
 اعتقاد روءِ قبر ۾ حساب وٺڻ ڏا . اُنکي = انهن کي .
 اڏا = اڏائڻ ، هٽائڻ . ڇانڪي = ڀاڻو . مٿي = مٿي .
 ڪير = ڪاٺي . (ڪير = ڪاٺي) ماڙهو = ماڻهو . فدا
 = قربان . في الحال = هڪدم ، جيتوڻيڪ . داسرا
 = ڇنڊڇنڊ جي ذات جو نالو [سورن جي هڪ شاخ] .

- تون منهنجي ولھو آءُ تون طمعدار،
 ۽ ڪي ڇول ڪڌار، لڇر منهنجي لوڪ ۾ .
 ۹- ۽ وليا ۽ يل م مٺو، ڪانڌ ڪميٽي آهيان،
 سڪ منهنجي سهرين پيري وڌيس ڀون،
 مون ورتو ٺهين تون، تو وڌو ٺهين ڪي ٺهين.
 [ليان چيسر]
 ۱- ڪر ڪو ڀيرو ڪانڌ، مون اهاڻي ۽ هي لڇري
 ٻين منهنجي ڀانڊ، ۽ وليا ۽ ڪي آهيان.
 [ڳهر]
 ۱- شمع ڀاريدي شب، ڀرم ٻا کون ڪي ڀون،

ولھو = پيارو، پيتار = دولا، سڄڻ = ڀيل = ڏڪڻ،
 دل ٿان لاهڻ = ڪانڌ = پيتار، مڙس. (سنسڪرت = ڪانڌ
 = پيارو، مڙس. مونڌ ڪانڌا - پياري، جوءُ جڳن "چندر
 ڪانڌا"). ور = پيتار (بنهادي معنيٰ موجب "چونڊيل".
 اڳي "سونهور" ٿيندو هو يعني پنهنجي چونڊ ڀاڻ
 ڪندڙن هون. "سويم" = ڀينجو ور = چونڊڻ.
 نجهرو = پيوڱو، گهر. ٻاڪون = شاخون (سجھ اڀرڻ
 کان اڳ آهيان ۾ روشنائيءَ جون). "ٻاڪ" جو جمع.

- موت مران لي ميهڙا، راڻا ڪارڻ رڻ،
 تدهمجي ڦاٽ طلب، ڪانگه آڻه ايرڪاڪ جا.
 ۱۲. ڪمن ڪر موريا، ٿورو آيا ٿيئي،
 راڻو رات نه آيو ويل ٿري ويئي،
 ڪه سان ڪاڻي راڻي جا ڀرين رڻ ٿيئي،
 مولڪي ڦن ۽ ڦيئي، وڃي ڇوليو ڦٽ ٿاريو.
 [مومل راڻو]
 ۱۳. راڻل ٿو بها رات، مولڪي ويئي ويئي ورميه لڪهي ويا.
 ۱. ڪوڙ چونديس ڪاڪ جا ٻه ٿئي ۽ ٻه رات،
 ۲. جهڙي ٿيئي آهيان اوڻ لڳي ڪهڙي ٻه رات،
 ۳. سرڻيهن شاه لطيف چئي ٿا ٿو ٿوري رات.

ميهڙو = راڻو، سندس اولاد لڄ ٿاءِ امر ڪوٽ ۾
 آهي ۽ مومل جي ماڙيءَ جو ويرانو به آهي آهي.
 ڪانگه اڏائڻ = ڪانگه جي اڏائڻ مان
 سوڻ ڳنڍڻ. ڪمن ڪر موريا = ڪمن ڪر لڳون.
 ٿورو = ٿورو ٿيڻ جو جي ڪه ٿيئي جي ويجهو سنئون
 ليڪه ۾ بهيل ڏسڻ ۾ ايندا آهن. ڪه = ڪو به ۾ پوي، ڪڏ
 پوي، ڪاڻي = ڪاڻي، ڪانهل = ڏن ۽ ڏنڊ، سڀڪه
 ڦٽ ٿاريو = ڦٽ ۾ آرامي ٿيو. ڪوڙ = ڪوڙل گل.

سڄڻ جا سڏيها (واڌي ۲ - هالندڙ)

۱. آءُ نه کڏي ٻرين ۽ ڪي نون ٿو ٺهن سڄي،
آءُ جي ڏيان ۽ سڏيها، سي ٺهي ٻريان ٿج،
وڃي ڪجهه هٿي، نه ويڙهي وٽ مٿي.
[معدوري]

۲. ناسمدي نظر، ٻرين ڪجهه ٻرين ٿي،

قمر چٽي قرياب ڪي نٿي ٿي،

ٻيو ٻيو نه پر، اڪيون اوڻاڻي آسري.

۳. چڱيان ڇڏي هٿي، سڏيها ڪي سڄڻين،

اڱل مٿي آڀري، ٻريان جي هٿي،

جهڙو ڳالهائين، ٻرين وڃي مٿي. [ڪڍيائ]

۴. ڪري ڪانگ ڪر نشون، ٻري ٻرين ۽ هٿي،

آءُ جو ڏيان ۽ سڏيها، وڃي مٿي،

ناسمدي = اڀر سان. (ناصحت = اڀر، ڪني

ڪڍڻ.) چڱيان = چڱي طرح. سنهڙو = ننڍن جو ٺاهڻ.

جهڙو = آهستي، آرام سان. ڪانگ = ڪان، ۽

بنمادي مٿي "جو ڪان ڪان" ڪري (سسڪرت

"ڪانگ"). ڪر نشون = ٺهڻ، ٺاهڻ.

لله لکھ لطيف ڏسي، ڪجهه ڳالهائيندو،
چٽان ڦٽن ڇٽيندو، ته ڪڍيا ٿا خوش مٿين.
۱. ڪانگل ٿيئي ڪانگه، مڏهڻي ٿي محبوب کي
لالن لائي، ته بدو اڪهڻ ستاڻي سانگه،
اوهان ري اڻانگه، ويٺي وره وسائين.
۶. ڪڍي ڪانگا ٿو ٿي، مٿون ساڻ مٿن،
وڃي ڪاه وٽ هر اڳيان ڇڏين،
پرين مان پڄن، مٿن قرباني ڪير ٿي؟

[پورب]

لله لکھ = خدا جي واسطي. چٽان = چوان (لاڙ جو لفظ).
ڪڍيا ٿو = ڪانء. ("ڪڻن" يعني خير سلامت جي
خير آڻيندڙ). ڪانگه = ڪانء جي هٿان موڪلڻ
نمايو. ڪانگهون ڊروائين = ٽڪڙا نياپا موڪلڻ
(ڪانء جي جهڊ ۾). ستاڻي سانگه = لاڄاري
سبب (ستاڻو = مضبوط، ڏاڍو. سانگه = سانگو،
سبب). اڻانگه = اڻانگي، ڏکي، وره = وڇوڙو (سلسڪرت
"و" = پري، ڌار + ره = ڇڏڻ، تياڳي). وره وسائڻ
= وڇوڙي جي پراسات وسائڻ، زار زار رڻ (عشق جو
آگه لاڻ).

ڀرهم (واهي ۲ - ملحدو)

۱. آءُ نه ڪڏي پرين ۽ ڪي معان آيو موت ،
و اجهائيندي ورهيه لڳا ، مڏ نه ڪڏي موت ،
جھڪس ٿيندس فوت ، نعا هن فراق ۾ .
[معدوري]

۲. رڻڻ ۽ رازو ، مون نعل ۽ هي لجهري ،
ڪيل ڪي قلب ۾ قرب جو ڪارو ،
هو ڏن ل ۽ مارو ، رهايندس رت سجن -
[حسبي]

۳. ڪڏان سڪين سهرين ، ڪاساڻڪي ڪار ،
تڪي ڪاڻي مت ڪري ، مڏي سين ۾ مار ،
چيري ڄم لهار ، ڪو نه رت رکن ۾ [ڀرو]
[ل] ۽ اهي ٻلو هن جي ذات اديون ،
مدهجيو پهل وئي ويا رات اديون !

فوت ٿيڻ = مرڻ . نجهرو - جهوپو ، گهر . هارو =
نالو جبل جو . رهايندس = ڳاريندس (اهڙو ڪو جو
رت هاريندس جو سحر هارو جبل رهي ويندو).
ڪڏان = ڪڏان ؛ مڏي = مڏي ، لمي .

۲. سرمو سلفودي جو ڏڏن وڌو جن ،
 ڏڏن ڏڏي ڏن ، اڃائي عالم ۾ . (اسا)
 ۳. ڀي ۽ ڀسايو ڀالهندجو لظارو ڏاڳاهه ،
 لڳو ڪٽ قلوب ڏان ، سرهو ٿيو سامه ،
 اميدون ارواح ۽ ڀي ڀسدي پيئون .
 ۴. ڀٽ ۽ ري ڀٽ پيئون ٿيا ولهاري وئي ،
 شمس قمر نه ڀاريان سيڻن جي شبيهه ،
 جي جاني اندر جيءَ سي ڀرين ڀي ڪهر آڻيا .

۳- ٻيڀرو واهي ۽ جي وادي

۱. اوڻو ڪڏهن نه اوليا سڙو يا سالم .

عالم = جهان ؛ ڀي = محبوب (مڙس، پيار)؛ ڏاڳاهه
 = اوچندو ؛ ڀٽ = وارياسو ملڪ - ٿر . (ڀاڙي = ڀٽ جو
 رهاڪو) ؛ ڀرڻ = هيٺ هلڻ ؛ ڀٽ = ڏاڍي زمين . ولهاري =
 ولين سان چٽايل ڀٽ (غير آباد زمين ۾) . ويءَ =
 چراگاهه . شمس = سج ؛ قمر = چنڊ ؛ شبيهه = شڪل .
 اوڻو = ايترو يا ڏکيو ٿڌ ، اولهه = ڏکڻ جي ويڙ (اولڻ =
 ڏکڻ . اولڻ معنيٰ "ڦاسڻ" يا اولڻ به آهي جڏهن "آلڻومان
 جو اچي اوليو آهيان" . سڙو = چڱو ٿڌ (منسڪرت "س"
 چڱو + ٿڌ = ڪڏارو ، ڪڏي) . سالم = سلامت .

هڪ ڪاٺي هڪ لڻا اهد سڀن عالم،

هي بها عالم، آڳي ڪيا اڳهين.

۲. آڳي ڪيا اڳهين لسو روئي نور،

”لا خوف عليهم ولا هم يحزنون“ سڄڻ ڪونهي سور

موليٰ ڪيو معمور، انڪر ازل ۾ انڇو [ڪلاماڻ]

۵. وحدت جي وادي (ادويت)

۱. ايڪ قصر، هزارڪ، ڪوڙين سس ڳڙ ڪيون،

هڪ ڪاٺي هڪ لڻا = هڪ ئي هڪ لڻا [۲] هڪ ڪڙائي

۾ هڪ لڻا. اهد = واحد، هڪڙو (ڌڻي)، عالم = علم وارا.

بالم = [۱] ٻيڙو ۽ [۲] محبوب، پيارو (مستڪرت)

”ولپ“ = پيارو. ولپ آچار ۽ ولهد اس فالساڳي ڏانوءَ

مان). آڳو = ڌڻي. مالڪ. اصل لفظ آغا. پارسي آقا.

لا خوف... = نڪو خوف هننڪي (اولهائين کي) نڪو

هنن ڏک (فران شريف مان). حزن = ڏک. معمور = آباد،

اڏيل. انڪ = نشان، ورڌ انا جو انڪ، لکيو، قسم

(مستڪرت انڪ. لائن uncus) ازل = اڌ، شروع، اُنڇو =

انهن جو. قصر = ماڙي، محلات. ڪوڙين = ڪوڙين.

(مستڪرت ڪوٽ يا ڪوٺي). سس = هزارين.

جيڏانهن ڪو بيان ٻيو ڪر، تيڏانهن صاحب سامهون.

۲. سائي صورت عين ڪي سائي صورت عين،
سمن نلطا هور ڪرو ته اود عين ڪي عين.

۳. پراڻو سو سڏ، وروائيءَ جو هي لهين،
هئا اڳهين ڪڏ، ٻڌل ۾ به ٿيا. (ڪلياڻ)

۴. ٻائي ڪان ڪمان ۾ ميان مار ۾ مون،
مون ۾ آمين تون، معان تهنه جوئي توکي لڳي.
[عين ڪلياڻ]

۵. کل کل ٻسي ڪوهه ڏيا ڪهڙا ۾ ٻا ٿيجه،
سوئي سڃا ٿيجه، هي هُو آهي هيڪڙو.
[رامڪلي]

ٻرڪه = تپاس، ڇاڇنا، ڇو طرف نگاهه يا نظر. (سنسڪرت
ٻري - چوڌاري + اڳهس = ڏسڻ) سائي ... غمن =
جهڙي شڪل "ع" جي تهڙي "غ" جي آهي. سمن =
نالو هامر جو. مين = ع (مهن = صاف). پراڻو = آواز جي
موت، پر لاءِ. وروائيءَ جو - ڳالهه جو وقت يا بهج، ٻوليءَ جي
رمن، گود ڏيڻ = گود ڏي ڏيڪهندڙ [نقير].

۱۔ ساهو سا ساهي، سائر پط سوئي،
امي لاجوئي، ڪجهه ڪجهاند رگا لاهي (سهي)
روح رهاڻ [واهي - ملندو]

۱۔ ٻيهي جان پاڻ ۾ ڪور روح رهاڻ،
نه نڪو ڏوٺو نه نڪو ڏيهه نه نڪا ڪيچين ڪاڻ
پدھون ٿيس پاڻ، سستي ڦان سور هئا.

۲۔ ويٺي سولهن سستي، جي پدھون ٿيس پاڻ،
سڀني جي سيد چئي آهي ات اماڻ،

پدھور جا پاڻ، آڏا ڪيچين ڪي. [آهي]

۳۔ ڪيڏانهن ڪاهيان ڪرو ڇوڏس ڇٽاڻو؟

مدد ڪيچين ڪاڪ ڪوري مدد ڪيچين لڏاڻو

ساهر = سهار جو نالو بنيادي معنيٰ جو ساه ٺهي معنيٰ
ٻهاري، دوست. سائر = درياھ [سندڪرت - ساگر].
ڪجهه ڪجهاند ر - ڪجهه ڪجهه، لڪل راز. سستي ... هئا
= سؤر ٿيس هئا جهڙوڪ ساه وٺڻ يا لڪي سستي ٿي سمجهو
سستي پٽو سؤر هئا. اماڻ - روانگي. پاڻ - گهر، جايون،
ڀنگا، ڪرو = اٿ، ڇوڏس = ڇو طرف. ڇٽاڻو =
ڇٽائي، صفائي، چٽسالي. ڪوري = ڳاڙهي ٿي
لڏاڻو = نالو شهر جو. (جيڪڏهن ڪان پندھ ڪو به پري آهي.)

۱. راڻو ۽ راڻو، ريءَ راڻي ٻيو ٺاه ڪو.
 ۲. ڪيڏانهن ڪاهيان ڪرو هتا ڳو ڇو ڌار؟
 منجهن ڪاڪ ڪڪوري منجهن ٻاڦو ٻار
 ڪاٺي ٻي ٺڌوار، ٿيو مڙيوئي ميهڙو.
 [مومل راڻو]
 ۳. اسپن سڪون هن کي سي ڦان اسپن ٻاڻ،
 ڦاڻي وچ ڪمان، صحتي سڃاڻا سهرڙين (آسا).

۶. حيرت جي واڌي

۱. ڪاڇا ٻو ٻوڙين، نه سا سڃي نه ٻڌي،
 معيون سڀ منجهن، اهڙي ڏلي قضيتي.
 ۲. حوصلو حيرت ۾ وهي ٿيو ويڇون،
 محبت جون منجهون، ڪور ٻوڙي ڪيڏي.
 ۳. حوصلو حيرت ۾ ويڇون ٿي ويو،
 حسن حق سڌو، ڪور ٻوڙي ڪيڏي.
 [آسا]

ٺڌوار = آواز، سرندي جو آواز، ٻولي، ذڪر.
 ٻوڙ = ريس، ڏسڻ، سڃي = ٻڌي (مصدر سڻ)
 سنسڪرت شرت، ڏاڻو شرو = ٻڌڻ (ويڇون = ٻوڙا
 ٻوڙا (منجهن ويڇو = ر = بلڪل + ڇو = چٽ،
 ٻڄڻ = ڏکڻ ڏکڻ) ڪور = ڪور = اٿو.

۷۔ فنا جي وادي

- ۱۔ ٺاهو ۽ ٺيڻي، عهد کي اعليٰ ڪيو،
مورت ۾ مڃائي ليا صورت ۾ سڃاڻي،
ڪنهن ات ڪي به، ڳالهه ٻڌائڻ جي ڪجهه هي.
- ۲۔ جن وڃايو وڃو ڪي، سي ڦاٽي ٿيا في الله،
نه ڦٽن قيام نه قاعدو ۽ ڪو ڦٽن سجود،
جملان ٿيا ٺاهو، ٿيلان رسيا ٻوڏ ڪي. (آسا)
- ۳۔ بهشت سندن جو، فايق مليا فردوس ڏي،
ڦاٽي ٿيا في الله ۾ ڏوڏ سي ڪڍي ٺاهو،
دب ڏيکارين ڏوڏ، انهن جي احسان ڏي.
(ڪڍڻ ڏوڏ)

ٺاهو ڏي = ٺيڻي، ٺاهه يا فنا جي حالت، عهد — ٺاهو،
فلام — اعليٰ = سڀ کان مٿي؛ مخفي = ڳجهو، قيام = نماز
۾ بيٺ (قام = بيٺ)، قاعدو = قعد، قعود، نماز ۾ رهڻ،
سجود = سجود، سر جهڪائڻ، جملان — جنهن لاءِ يا
سبب؛ ٿيلان = تنهن لاءِ يا سبب، ٻوڏ = هٽي، هٽڻ،
جنت = بهشت جو، جاءِ، مڪان؛ فايق = اڳرائي،
مٿين درجي وارا، فردوس = بهشت؛ في الله = ڦٽي ۾،
ڦاٽي = فنا، ٺاهو، محو، ايتري قدر ملي ڪڍي وڃڻ
جو پنهنجي هٽي وڃائي ڇڏڻ. ٻوڏ = هٽي.

پانگو لیون سامی و جا سلوک

سنگروء جي موما

۱۔ سبکداز و شام، کٹرہ ڈلو سین کا لہجہ،

پڑھی گئی وہی پڑھیں ہو یہی آخر کا نام،

لکي ۽ ٻيا ٽين ذات ذات لکي ۽ ٻيا ٽين ذات

کری من اہام، سامی جڈیا نین جن ۰

۲. سکر جي صحت کاري ڪريان مڊهن سان،

ڪڍي ڇڏين ۽ ڊوڪٽر سامي سڀ ڪم

سید سید محمد علی: ایک نئی آنکھ

مایا مدحہ وکت، آئی کلہت کال کون۔

۳۔ معذکر جو اہکار، کھڑو کھٹیاں مکہ سان،

جہن لکایو کہو سا کی سر چٹھار

و سیو میکر ۴۴۰ دو لن و لن و کلی ۴۴۰

ਸਾਮੀ ਸਪ ਸੰਸਾਰ, ਸਾਧੂ ਸਰੂਪ ।

ألمة ن = أتما جوة ن ، روحاني دوله . الثام =

جنهنجو ٿرو يا اٺس نه هجي، اڀار. اڃام = ڇاهڻا کان

رہت، خواہش کا ان اجزاء چن - کن، پل۔ گھٹ =

ہجڑی مت (کے = خراب) کے لپٹ = قوطی خیال۔

مکہ = مہن، واس = لکایو = لکے یا چاٹ و دی، چاٹایو۔

میکه = موهن، لن ولن و - بت جو هڪ ڪڪ وارو رکڻ

۴۔ جڏهن ڌي ٺاري، سامي ٻورو سڪرو،
تڏهنجي مهر ميا سان لن ۽ لن، سڀ ڌاري،
ٿار مڏجهون ٿاري، ڌيئي هٿ هٿ جا .

ساڌ سنگت جي موما

۱۔ آهن اکر اٺار، راجان دام ملڻ جون،
تن سڄي ۾ ڪڙي ساڌ سڌڪت ٿر وار،
سامي ملي تڏهن سان ڪرين ٻر ٻر ٻار،
ٿر دوست جو ڏيڍار، ڌيئن ٻيڍ ٻر ٻري .

۲۔ وڌي وڌائي ساڌ سڌڪت ڪر گيات جي،
ڪوڙين مڏجهون ڪو ڪڙو سمجهي ڪر ڀائي،
جڏهن ملي مهڊ جڏن سان ڪل ڪل مٽائي،
سامي سڌائي، ٻر ٻر ٻري ٻار ٻار .

ٿار = ٿار ڀاڻي . اکر = جڏهنجي گم يا ڄاڻ
پڇجي نه سگهي - ٻڌيادي معنيٰ جنهن ۾ وڃي نه سگهي
(۱۔ نه + گم - وڃڻ) ؛ اٺار = ٻيڻمار - ٻڌيادي
معنيٰ جڏهنجي ٻرين ٻر نه هجي، (ٻار = ٻرين ٻر) ؛ گر
= ڪرو، گهڻان = ڄاڻ، (گهڻ = ڄاڻڻ) ؛ مهڊ جن =
مها ٻرڻن ؛ ڪل ڪل = ڪڙ ڪڙ [من جي].

۳. چوکی سون پها، سامی سالا سہکت ۱۵۱

من جا پوری معکروہ کارج سب کیا،

ویری معرکوں، موت نہ دے دی۔

۳۔ ہنسی گھبراہٹ میں، آہی کھر اٹار کون ۔

ٻوي سڌ سڙو پ هجي ڪرڻا هئا ڪٿن؟

۵ رقی ہری نہ لٹی بھا پاٹی : میدھن ،

ساده سادگت جي ليونهن ، سامي ڪارج سڏ ڪيا.

گرمک

۱. گرمکھ سو آہی، ورمی کرگیات،

ہی کمالہ جانی کا کہ سکر ہی سعی،

چاط و چائی ہانہ مچی لن و لن و لنو لانی،

لندن کی و سائی (سنگرمیکھ ۱۹۹۰ء)

۲. گرمکھ ہد پائی، کھدکھ سلی کھدکھ

الشيء بعد الدار هو سامي سارامي،

سرن = عامر، اجھو، کارج = کمر، معر = مالٹ

هري = ساڳي، سهر، گرمڪه = چلهن جو مذهبن گرو ۽ ڏي آهي،

جو گروء جي وچن تي هلي. لڏو = ڀرڻ، ڀرست. ميگر =

وینهن، برسات، پد = منزل (خود شناسی یا پاد سچا دل)

(جی)۔ سارا اُسی = واکاوی۔

چئن گدگد ڳوڙاڻي، سسڪي سسڪي ڪيڊڪي.
 ۳. گرمڪه جي گاهي اٿل جان آڪاس،
 عار جيت هڪ سڪه کون اڪر آلاهي،
 ڇا مي ٿهين هوني، تي ٿيڙ سهجي سهادي،
 لڏائين آدي، سامي سڪه سروب جو.

سڄي سهاڳڻ

۱. سهاڳڻ ساڻي، جا پرين ۽ پرهڻ ڪٿي ٺاهجي،
 ٻڌا هار سهندگار جي کسر کي پائي،
 ڪڙي ڳڻيان مڪه سان ٺهجي وڌائي،
 سامي سدائي، ملي رهي محبوب سان.
 ۲. پڳو ٺٽ کي ڀاڱي، آءُ سهاڳڻ سا ڇوان،

آئل = ٺالو پڪي جو، جو چون نه سدا آڪاس هر گذاري
 گو ۽ هٿ ٺٺو آهي. جان = جهان، وانگر، آلاهي =
 ملاحدئي، نرالي. سهجي = سهندجائي سان ٺاهيو اڏو
 (سهر - سار + هر، جن - ڇڻ، پوءِ ڪڙ).
 سهاڱي = سهاڱ يا ٿيان لڳائيندو. آدي = آءُ جو،
 ڪمڙ - ڇمڪر، پيمار، مڙس. پائي = وڻي، پسند آئي،
 ڀاڱي = وڻي. سهاڳڻ = مڙس واري (اصل "سهاڳڻ")

ر کي ليڻ ليڻن ر تو کي لعل ٿي ،
سامون ۽ پيڪن ر سهجي سڀا ٿي ،
سا رالين هي راطي ، سامي راطي سهجي سکر .
۳ . ڏهن راجا پيو ڪنت ، آو سه اڳل سا هو ان ،
سدا سڪوت سڄي تي ڪيلي نت بسنت ،
هاڻي سکر هي اڌت ، سامي ساري ڪيڊڪي .

پڪڙي

۱ . وڌي وڌائي ، سامي ڄاڻ پڪڙي ،
ليچ اوچ ليا ڪيڪرا ڪري ڪمائي ،
۲ . ڏيڻ ، ڇوڙ ، ڇوڙاڻ ، پيڪڙاڻ ، ڏيڻ ،

فرڪٽ = ڌيان سان يا چٽائي ڏسڻ (نريڪشڻ) .
سهڻاڻي = وڻي ، ڀنڊاڻي . ڪنت ... وڙس ، پريتم
(مونث ڪانتا = جوڙ) . سڪوت ... سکر ڏيندڙ (منزل جو
نالو - جاگرت ، سڀن ، سڪوت ۽ نري يا اهي چار منزلون
يا اوڻائون آهن) . سڪوت ۾ آندڙ پراپت ٿئي ٿو ۽ نري يا
جيو آتما پرماتما مان ملي ٿو [نري] . بسنت ڪمل ٿي = هولي
ملهاڻي . ٺيڪ ... ڪمائي = ڪيترائي ڇوڙاڻ وارا ڪمائي
ڪري ارنچي ڏري ڪي ڀنڊاڻ . ڏيڻ ڇوڙاڻ = روڊ اس پڪڙ
[ڏاڻ ڇوڙاڻ] . ڇوڙاڻ = ڪوري (ڪپڙ پڪڙ) . ڇوڙاڻ
= ڏاڻو پڪڙ . ناگي = سٺو پڪڙ [ڏاڻ ڇوڙاڻ] .

- جڏي لڏو لائي سي سڀيئي سڌ ڏيا .
- ۲ . پڳت منجهه پڳوت ، جتن گڏ ڦلن ۱۱ ،
ڪوڙين ۱ ڪوڪڙو سمجهي سڌت مهڌت ،
هوڪلت ڪڍي هيءَ مون سامي لڏي ڀلوت ،
جڏهجو آڏو اٿت ، سو ڏيو ڏائين ڏيهه ۱۰ .
- ۳ . ٻڌا پڳت پڳوت ، ڪالهه مون سڀ ڪوڙيون آڻي ،
وڌ پراڻ سڌ ڏيو ڏا ڀڳي ڏس ڪو سڌت ،
ناري ڀاڱو نه ڇڏي ٻڌا ڪرڻا ڪت ،
سامي سڌا اڄت ، پڙهي ٿيو پراڻ ۽ سان .

ڀاڱو ٻيو

- ۱ - پڙهي ورائي ٻڌ ، ڪنهن ٻاڻو ڪيڏي ،
و هي ڀڄي ڦٽي کون جن ڀڄيو محبت مڌ ،
-
- ڳڏ = ٻوڙ [سڳڏ = خوشبوءِ . درڳڏ = ٻڌ ٻوڙ] .
ڪلهت = ڦرڻو . ڏيو = ڏيو ، ڏيوڻا ، ڏڏي ، جوتي سڙوڻ
[ڏو = ڇمڪڻ] . ناري = زال . اڄت = چنبا يا ڳڙهي
کان آجيو . سڌ = جن جي هٿ ۾ سڌيون يا ڪرآمئون آهن ،
ڪرامت جا صاحب . ورائي = واپس ٻڌا . مڌ = مڌرا ، شراب .

ماڈل ایماں اور میتی ۵۵۵

ادئوعى الهدى سامى ڳن سر لى.

۲. کوہی، لکڑی و کوچ اڑچی اڑیمر لکڑی جو

ہندوئین ہائیلٹ جوی تدمن ۸ سہکر سروج

کٹی سٹیٹین سون سپ ہائی ۲ و ۱۰

در دی مدحہ دروچہ در سن گری ہوس ہو

۳۔ محبت مست کری، عاشق نیان اسگام ہ

ہر ہی کیائوں ن ہالہمجو سامی ہمت ہری !

تڙسى مشهن محبوب جو ويٺا ڌيان ڌري،

پرین ہاٹ پری، تھی پیالو نور ۵۰۰

ماہل = لاڑو رکندڑ۔ مہراٹھ = وڈو دریا، سمند۔

ادگیتی = چندہ ہوائی نہ ہے، وحدت یا ایکتا

وارو [۱ = نه. دگيت = پياڻي، دو = ۲] انهد =

جو پڇي پري نه، سداه سلامت [اونڪار هي ٽن] انحد

= جهنمجي حد ڪانهي . سم = ڪڪڙ و . ڪو هي =

خوضی. کوچا کدڑ؛ طالب کوچہ = خوض، سروج = سروں.

پوچھ = پوچھنا، پوچھو = پوچھو، پوچھیں = پوچھیں، پوچھا = پوچھا، پوچھی = پوچھی، پوچھے = پوچھے، پوچھیں = پوچھیں

الحکامہ = اڈام [بیحد، نزل]۔ پت = پتہ، پر د۔

۴. پر هي بهالو، سڪرتو نو سار جو،
معا رمي نه من ر ليو مڪهن معا الو؛
ڇو هيو آتم سور جو لڳي به اها لو،
نرمل نرالو سامي رمي سندسار،
شبد

۱. نريي "نگارو، اکڊ و چي گو آه جو؛

سار = نت، مڙل (آئنگيان) معا = دنيا جو موه
(م - منهنجو + "ت" و "تا" پڇاڙيون آهن جڏهن ته
"چيئن" مان "چيئنعا" - معا يا ممس وارو چوي ته
هي به منهنجو هي به منهنجو يا جنهنڪي "اهم" جو خيال
هڪي يعني جو چوي ته اهيان ئي آ، تنهنڪري معا
معدي خودي يا اهنڪار به آهي. مگهن = ٺهيل، ٻڌل
(آندڙ) سڪرت "مگن - ڏاڻو - مسجه ٺهي ڏيڻ؛
ٻڌل، آتم = آتما، سور - سورج، سج (ڏاڻو -
"سو" - چڱل، پيدا ڪرڻ - سڀ پيدائش سورج جي ڪري
ٿئي ٿي تنهنڪري اهو نالو پيو اٿس). انڙو - چاڻ. نريي =
ڊپ کان رهت (نر = سوا \times پي ڊچڻ، پهر - ڊپ)،
نگارو - نغارو، نغارو = اکڊ = ڪنڊن يا پڇڪري کان سواءِ،
جو پڇي نه سگهي.

- ٻڌي ڪو ڏانهن ڇٽي ڀاڱوان ڀارو،
 مٿيو ڇڏي من مون اوڀ يا اڏارو،
 ڇاڻي ڇڪر سارو، ڇمڪار ڇمڪن جو.
۲. سامي سدائي، ٿي وڃي ڪڏڪري ڪٽار هي،
 وري ڪڏهن ڇوڪري ڪي سمجھ ۾ آئي،
 ڇڏهن ڪر ڪر ڪري ڇوڪري ڇڏائي،
 وڃائي وائي، سي ڪڏيا ڪور ڪڏاڻ سان.
۳. اٿئي ٻهر وڃي، ٿي وري من مون هي،
 ٻڌي ٻن ڪڏن سان سامي ڪڏين وڃي،
 توڙي ٻران ٿڃي، ٿان ٿي ٿن ٿان ۾.

آتم گيان

۱. ٻڌا آتم گيان، ممت نه مٿي من هي،
 توڙي سڀ ساڌن ڪري ٿو هي ويد ٻران،
-
- ڀارو = ڀاري، وڌو. ڇمڪار = اچرڇ. ڪڏڪري
 = ڪڏڪر جو سرنڌو (هندستاني لفظ) رڃي = ڏاڍي.
 ٿڃي = ڇڏي. ٻران ٿڃڻ = ساھ ڇڏڻ، مرن.
 (۱) آتم - آتما (۲) پنهنجو. آتم گيان = پنهنجي ڇاڻ،
 خودشناسي. ويدن ٻران = ويد ۴ ٻران (شاستر).

- ڪيڪا ۾ ڀڳوان، ارڃن کي ائين ڇڏو.
۲. ڇڏي آتم ڪيان، سامي ڏاڍو سڪروڙو،
مٿيو ڏهندي من مون اوه يا جو ايمان،
ڇوٽي ۽ ڪڇر ۾ سم ڏسي ڀڳوان،
جا ڳي سڀ جهان، ڇوڪار ڇيڪن جو.
۳. اوديا جو آهاڙ، ڪوئي آتم ڪيان ري،
ڀڳي ڪر پوڻيت سان سامي سڌ سماءُ،
جاڳي ايسر جيءَ جو ڪڍ هل مون هٿياڙو،
اڏو دهر داءِ، موٽي ايندو ڪيڏي.

مايا

۱. مها پرڻل ڄاڻ، مايا مڪوڙين جي،
سامي سيڪڏهن جو ڇڏن ڀلايو ڄاڻ،
سا کي رهي ساڻ، سو نظر اهي ڪيڏي.

ارڃن = نالو هڪ ڀانڊو جو [ارڃن معنيٰ صاف، جو
اندر ٻاهر صفا هجي]. ڇوٽي = ڪملي، ماڪوڙي.
ڪڇر = هالي. سم = ڀرائو، هڪجهڙو. اوديا = اڳيان
[ود = ڄاڻڻ]. پرڻيت = ويساھ. ايسر = ايشور.
دٿيا پاءُ = بهائي جو خيال. داءُ = وجهه، وارو، گهمرو.

۲. ماما پلاو، سامي جو ڙي هيءَ کي،
 ڏاڻڪ ڏسي ٿو ڙي ۽ ڏٺو ڏن ڏاڻڪا پو،
 ڳڻهي لڳي هڪ ۽ سڀني مڏجهر آيو،
 مڏجهر سڏجهر آيو، ٿڌن سڏجهر سر ۽ ٻاٺ سان.
۳. ڪٿي خاق الڏي، ماما موه مهت سان،
 مرڪ ٿر شا جي حل ۽ وڃي سڀ وڃندي،
 وڏي ڪڏهن ڪر مڪ لڏي ڪر ٻا سان ڪڏي،
 ٻا ٺيڻ ڪڏهن ٻڌي، ٻڌجتي ڪها وس ٻانهجي.
۴. هر هڪ ڪاٺي، ساري ٿئي ڇڪ ڪون،
 ٿڻ جيءَ سڙو ڪون پلي ٻڌڪاٺي،
 سمجهي ڏس سامي چئي مڏهن مڏي ٻائي،
 مڏسو سمائيءَ جي موٽي ملي ڇڪ ٿئي.

ماما = ڄا نه آهي يعني ڄا هجي نه، پر سمجهڻ ۾ اٿن
 اچي نه آهي. [ما - نه + يا - ڄا، جهڪا] . سڙجھڻ =
 سمجهڻ؛ مرڪ ٿر شا جو حل - رڃ، اڻ هوند و درياءُ يعني
 هي دنيا [لفظي معنيٰ هرڻ جي اڃ جو پاڻي. رڃ کي
 پاڻي سمجهي هرڻ اڃ وڃان ڏوڏندو آهي] پنجه = ڪام
 ڪروڙ، لوپ، موه ۽ اهڙڪار. ڇڪ = سارين جو ميل
 [ڇوڻيڙا ٺاند ۾] پيمو. ڇڪ ٿئا ته باري هاري - ڇڪ چئي
 ڄا سڃي سلامت ڄا ٿئي سا ماري (شاهه حسين).

من

- ۱- من ماري مهين ڪر ڀريت ڀريان سان جوڙي
 ليڻ پاڻههجا ڏام سان خوشي ۽ مددجهون ڪوڙي
 ڀورن جهجهه ڀٽو ڀٽي ۽ ڀوڄاڻي ٿوڙي
 هن ميڙي لڪر ڪروڙا سي ٿي ڀڄن ري ڀري ويا.
- ۲- من ماري مهين ٿي ڪر ٺٺوت نيزاري
 اڳيون ڀڄي ٿو اڳرو ڀو ساگر ڀاري
 ڀورن جهجهه ڀٽو ڀٽي جو صاحب سڃاري
 ٿوڙي مٿا هزاري، ٿان ٿي ڀڄن ري ڀري ويا.
- ۳- من ماري مهين ٿي ڀريت ڀرين سان ڀاء
 دشمن ڪي دل مون حليمي ملا
 نه سهجي ڪم سددا، سڳر سڀيتي ڪري.
- ۴- من ماري مهين ڪر ڇڏو ڇڏائي وات
 بددا، گيرب ڇو ڪرين هوند ڀن ٿان نه حيات

مهين = سنهه، ڀريان = ڀرين (ڏٺي)، نام = ٺاڻو
 (هر نام يا ڏٺي جو ٺاڻو) ڀورن = ڪا مل (ڏٺي)
 ٿوڙ = ڀڄاڙي، ڀرين ۽ ڀر (دنيا کان ٻار)، ڀو ساگر = دنيا
 لفظي معنيٰ هستي جو درياهه، بددا = اي ڏٺي جا بددا.
 گيرب = هٿ، اڳيان.

پورن جهڙو ٻڌو هوي هو ٺاڻن جو ٺاڻ،
 سهجي لپتي سار، ٿلهه ڇو سڌو ڇوئي سالو رو،
 ۵. من ماري مهين ڪر خودي ڇڏ خيال،
 پڇن ري پڳوان هي ماڻي ڪونهي حال،
 اهي وڻده اوچتو ڪنهن ساعت ڪال،
 پورن جهڙو ٻڌو هتي هو ٺاڻن جو ٺال،
 جدي ميلو مال، سي لاجن ري ڀري ويا.
 چٽاڻي (جڳهه فاني)

۱. وٺا سڀ لڏي، سور ٻير سدسار مون،
 هاڻي گهرا ٻاڪيون لشڪر ڪوٺ ڇڏي،
 تون ويٺين گهر اڏي، مٽي جو مسعان ٿي.
 ۲. جيڪي جڳهه آيا، سي مرڳه نيان مساط ٿي،
 ٻير پيغمبر اوليا ڌاري هن ڪاڻا،

ڍوئي = پهچائي. ٺاڻن جو ٺاڻ = خاوندن جو خاوند
 سٿو = چڱي ٿڌي. سانورو = سنسڪرت "شيامل"
 اصل ٺالو سري ڪرشن جو (شڪل جو سانورو) ۽ ٻيو معني
 ٿي محبوب.

چٽاڻي = چٽاء. مور = پهلوڻ. ٻير = وڻ. چوڌا.
 مرڳه = موت ڌاري جن ڪيا = جن انساني جنم ورتو

- ٽون ڀلن ڪو ڀرو ٿسي من مائ،
 ۱. ڀرخت هي ڀاڙا، اسٽر رهندي ڪيڏي.
 ۲. دوست مل نه س، مائا ڀل ڪر جو،
 اهي ولد ۽ اوچو مها زوراور س،
 ماري جڏهن مٿي ڪيو سامي سڀ عالم،
 رڪي من مرم، هي وٽ چڱو پس ڪي.
 ۳. ڪو ڪرين ايمان، ڪاڙيا مائا ڪل جو،
 اسٽر رهيو ڪونه ڪو مور ملڪ سلطان،
 سمجهي ٿس سامي هتي آئي ڦاٽي سڀ جهان،
 ڀائي آڻر ڪيان، ڪلهت ڪي الدر مون.

ارداس

۱. هاس ڪري ارداس، ٿئي ڌارائڻ ڪي،
 پوري ڪر رهي ڪري اه' مڏهجي آس،
 تو ٻڌا هي آس، رهي نه رهي ڇيري.

ڪو = چو؟ ڇا يا = ڇانءُ، اسٽر = ٿاير. ڌا تو سڃا =
 بهيڻ. ڄم = ڀرم ڏهو ٿا، مويءَ. عالم = دنيا. پاس = روشني،
 ڄاڻ [سندس ڪرڻ پاس = ڇوڪڻ، ظاهر ٿيڻ.]

۲. ه اس ڪري اره اس، اشي بهر اندر ه،
 جامعد و ڏسي ڇڪر ڪي سڌ ڪي ڀري سام،
 اهي ڪت ڪرپا سان سڀ ڦولي هي ڦاس،
 اما ڀوري آس، سامي ڪر شيوڪ هي.
۳. سامي ڪري سوال، اهو سڪر سڙ ڪي،
 ه اڃا امدهدجي هي مون ڪتي ڪلهت ڪال،
 رهي نه رهي ڇيڪرو ”هومين“ ريهڪ روال،
 اندر ڀاڙ لال، ڏسان هن اکين سان.
۴. ڏکا جو ڳر ڇڪت ڏکا مون ڀاڙ ڇڪت،
 ڏکو ڇاڻا ڇپ ڇپ ڏکا ڏکان رعت،
 سامي شيوا ٽهل هي مون ر ڪانهي مت،
 ڀاڻ ڏڪدو پت، اهي عيب ڀري هي.

سڙ = سور هو، چوڌو = هومين = اهنڪار، خودي
 [آءِ آهيان] = ريهڪ = ريهڪا، لڪمت، نشان [ڌاتو لڪ-
 لڪڻ]، روال = ڏرڙو، رعت = [سوڌي] هلس.

ڀاڱو چوٿون سچل جو رسالو

مرشد

طالب - تون آهين صاحب صورت جو هي آهي

غلام گندهاڄو

آهي ذوق شوق سها موٽڪي مدد ڪر گندهاڄو

جي آهين اصل اوڻا لڳا سي ڏا و سار جو ميان

مولعي آهي مندر سائين سلام گندهاڄو

راتو ڪريدهان وٺڻ ۾ مدد ڪر آه اس هيڙو

رهر اڳي رساڻيو ڀر ڀر پيار گندهاڄو

مرشد - دلڪير تون معان ٿين ڪر دور درد

ڪي معان

اول آخر اسانوت هوندو مقام گندهاڄو

ره ڪر خدا ڪر ڪي اسود وار ٿي ره

هت هت يقين جا ٿيڻ آهين امام گندهاڄو

صاحب صورت جو = صورت وارو، نهايت سهڻو

مدام = هميشه، سدا، موني ... سلام = گندهاڄو سلام

مون تي ٻڌل آهي يعني اهو منهنجو فرض آهي . هيڙو = هٿو

ڀر ڀر = اي منهنجا ڀرين . پيار = پيار، ناهو، مقام =

مکان، جاء، هت هت = هن جهان ۾ آخرت ۾ امام =

پيشوا (دين جو)

طالب. تون آهين اصل اسانجو آهيون اسين
سي ٿڌو ڇڏيا

آهي قبول ڪلي سچو ڪلام ٿڌو ڇڏيو.

(ڏس). آڻا ايل کون جو آهيان ڪو ڀاءُ غلام ٿڌو ڇڏيو.

هيڪي وعدا ڪيا ٿو هي ڪالهه ڀڪي مدد ڏيئي

دلوي ڪسي وئين دهه ڪن لائين ڪلام ٿڌو ڇڏيو

ٿڌن ٿڌن لاکون ٿڌن ٿڌن سامهه ڪي

گو سائين

ڀيو اوڇو ٿڌو ٿڌن دل کي مادي دام ٿڌو ڇڏيو

جن سندس ڀاءُ آهن سامهه ٿڌن کي ٿڌو ڇڏيو

ٿڌو ڇڏيو

اهو فرض اسان تي آهي سچو و سلام ٿڌو ڇڏيو

خوني لپٽ ڇڏيا ڪنهن ٿڌي ڪارڻ ٿڌو ڇڏيو

ڪلي = سمورو. ڪلام = وچن. لاکون = کان

وٺي (انهي ٿڌن کڻائي اچڻ)، دام ڀارسي هر معنيٰ

حرڪتي، چار (سنسڪرت ۾ "دام" معنيٰ رسي، نوڙي).

سامهه = همسائي. ٿڌي ڪارڻ = ٿڌي مٿي لاءِ

(محبوب جون ڇمار ڀرڻون اکيون ماسق هي دل کي

ٿڌو ڇڏيو). حڪام = حڪم احڪام.

آئي سائين ۽ ڏانهن وراڻي ٻيا خيال وٺا اڪاڻي
تون ته سرور لنگه سڃاڻي، سچو آهي امان لنگهجو.
ڦل - اڪاڻي ها لنگه! تڏهن ئي ڇو هن ٿيو هن ڀاڻا
۱ - ميري آهيان مددي آهيان پيشڪ مددي آهيان
۽ ڪين مٽيڏا ڇو لڻا مٽيڏي ڇو نه ڦو لڻا
۲ - پٽيان ٻڌاري، لڳي آهيان لاري،
ڇو ڳي ڦال ڇا لڻا، اسان ول مين آو لڻا.
۳ - ياد سچل تون لڻي ڪشالي
گهونگهت ڪو لڻا ٻه ٻه ٻه ٻه لڻا.
(ڦل) ٿيڻ لڻاڻي آيو، سو ڀلي آيو ڪم نه مٽس
ڪو ٻيو.

ڀاڻون ڇا ڳي ڀاڻ سان لڻ ۽ نه لڻاڻي آيو،

ڏانهن = ڏانهن، طرف؛ اڪاڻي = اڪري يا پار لنگهي.
سرور = سردار، مهدار، اڳواڻ. تڏهن ئي =
تو هن نه. پٽيان = پٽي آهيان؛ لاري لڳڻ = ٻڌاري
ڇو لڻا؛ ڦال = ڇاڻ، گهونگهت = ڀڄو. ٻه ٻه = خوشي
جو آواز، واھ واھ. ڦهلائڻ = ڦهلائڻ؛ توڙي ڦال ڦهلائڻ،
ڦهلائڻ، [سنسڪرت ڦهلائڻ = ڦهلائڻ + ڦهلائڻ]

عرش منجهارون آلهي آيو، ورم وساڻڻ آيو
 سوڙي تي منصور ٿي، سو سو ساهڻ آيو
 مصر جي بازارن، سو ملهه وڪاڻڻ آيو
 سڄو هن سمنسارن، سو ٻيو ڪه ماڻڻ آيو.
 (ٿل) جي و آيا پلي آيا ساڻي سڄي جي ڏهن ڏهن
 مون ڦان ڄاڻو وات واهو هر مولڏي سي هون هلايا
 ڏينهن ٻه ڏينهن ٻاڏي ٻين جا ساڻ ڦرپ ڪڏا يا
 هاڻ مٿن ڪريان ڦرڻي لکين ڦورا هن لاي
 اول دلاسا ڏيئي آلهن هي ٻيو پيغام سڻا يا
 طرف تهههجي آهي عجبين سڄا سخن فرمايا
 اڻڪڻ ادائي آهي اسان ڪي ڏا ڏا ڏينهن لکهايا
 پيا اسانوت هاڻ تهههجي سڄو ٻيو سڄا يا.

منجهارون منجهان، آلهي - آلهي. ورم وساڻڻ =
 برهه (عشق) جي پرست وساڻڻ. مصر = ايجيپٽ Egypt.
 مصر جي ملڪ ۾ حضرت يوسف کي سندس ڀائرن وڪڻي
 ڇڏيو هو. مطلب ته هي اهوئي ساڳيو مرشد آهي جو منصور
 ٿي اچي سوڙي تي سوار ٿيو هو ۽ اهوئي ساڳيو حضرت يوسف
 آهي جو ملهه وڪڻيو هو. ساهڻڻ = (۱) ساڻڻڻ، سل يا سو راڻ
 ڪراڻڻ (۲) سمهڻ يا ٻورو ڪرڻ. ڏنهن = ڏانهن،
 طرف؛ وات واهو = وات وٺي ويندڙ، رهڻڙ.

طالب

دڪين ٻار جو خيال، ڪوڙا ڇوڙو ميڙين مال
ڏڏن طالب ڪوٺجڻ ڏڏن ڇڏڻ سڀ
جداڄال

ملي وڌجڻ حال کي ڪلي ڇڏج قال
وٺي وڌجڻ وره جي هو ڪوٺيو ڏئي ڪال
سچيڏا سڀ اٿئي جانب جو جمال .

(ڏل) جداڄي عشق مولائي جو ڏاهي سو چڻ جهڳڙ
جداور آهي

وهر ارادا خيال ڀيا وجهه ڳاڙهه ڇوڙي ڳاهي
هو جو ڪوٽ هڻڻ جو ميان ڇوڙ پهرين سان ڇاهي
عاشق ڏڏن ڪوٺجي ڏڏن سڀ لاڳاپا لاهي
دوستي ڀاڄيون دوست جي ڏڏ ڏاهه نه ڀيو
ڪو ڏاهي

حال = حالت، مٿج مستي جي حالت، ڪلي =
سمورو - قال = ڳالهه، ڪلال = شراب جو ڇوڙ بندڻ، گنهوال
جداور = جانور، ساهه وارو، ڳاهڻ = ان وانگي ڳاهڻ يا
لغزائي صاف ڪرڻ (اهم ڳاهه = لڌاڙ)، هڻڻ جو ڪوٽ
= مستي جو قلمو، جهڙڻ جو مانڊاڻ (يعني پهريائين
پنهنجي هستي يا هڻڻ ڏاهي ڀاڱي نه سڀ يا ڏاهو ڪر).

محبت جي ميدان ۾ ڪو ڪامل ٻو ڪامي
سڄو صاحب سڪ واري ڪي ڄام مددگار
ٻيو ڄام

عشق جي واڌي

هي عشق تهر سر ميندهن محبت جو وساء
سام جو سانگو ڪرين ٿاڻ ٻيو هن ٻڙ نه ڄام
هاڻ ڪل قربان ڪر هي دم مظل جي ٺاهي ڄام
آء ادا، اعتبار ڪر هوش نيندڙ هي ڄام
رت رڻ راتيان ٿيندڙ ان آهي لڄ محبوس لاء
هي ملڪي سودو سڀانگ ڪيندي سر کون سواء
ڪيندي مون مون ٿيو، عمر ٿاڻ وڃي اڄام
هٿن وساري ٿي وڃي ڄام ٿي ٿي ڄام ڄام
هي، مهل مڙهي آهي ٻيو ڪريندين ڄام ڄام
ڄام هي مون هٿ نه ايندڙ وڃي گذري وڃي ڄام

ٻر ٻر = مٿي تي، مٿان، ٻڙ = ميدان، جنگ - جو
ميدان، هرا = حرص، آء = اڃا ئي ٿي = هيء لفظ
گڏ ٿي ٻه آواز ڪٽي لاء ڪم آڻيو آهي. واء واء = ڄام افسوس آڏو
جو آواز. [مهل هٿان وڃي ته ٻيو ٻيچ مائٽر پوندو].

هيءَ حقيقت حال هي ساري وهي سائينءَ سڏاء
سو سڳو مرشد سڳورو جو پهر عهد الحق آه .
(ڳال) عاشق اڪيون آهي ڏسڻ آهي مڙيو ئي
يار ميان

ظاهر زباني ٿو ڪريان صاحب ڀيرو اراد ميان
اعلاہ فردا جو نه رکھ اچ دوست ٿي اظهار ميان
جن کي پسند مت پرينءَ جو مت پي ٿي ميان
ديدار ميان

سالڪ سهي ڪي ڌا ڪرين صورت سددو
گلزار ميان

ڀانڊوان ڏين جو ڀين کي آهين تون سهر سالار ميان
بلبل اول ڪر ڀاڱي ڪم ڪم ڪم سارو
گلزار ميان

هي تون زليخا جان ڏين سا جن سهر سندسار ميان

پهر عهد الحق = سچل جي مرشد جو نالو - لفظي معني
سڳي ڌڻيءَ جو ڀانڊو . اُپنڌ = ڪولڻ . جيهو = جهڙو .
فردا = سڀاڻي . بلبل = پوري (جن بلبل گل ٿي عاشق
آهي تن تون نه ٿي) زليخا جان = زليخا وانگر (عاشق).

قون ٿان سڄي من ڳالهه ٿون عاشق نه ڪو
انڪار ميان

جهڙي ڇو مرشد توکي آڻي اڻڃار ميان
سروپا اهو ساڄن وسي ٿي ڀاڱيڪون ٻيڙا ر ميان
آمي وس سڄو سڀ ڀاڙ جو نام ڪو اسان
انڃي ر ميان -

(ڦڻ) محبت عشق مولائي جي ڪهاڙي ڪهوت ڪهاڙا ها
هزادن سام ساڻول ٿون، ڪهڙن ڪهڙي ڪهاڙا ها
سون سر سام ساڄن لاءِ مٿي سوري سڏهاڙا ها
ورم جي وات تي وڃن، ڪلهن کون ڪڍي
ڪهاڙا ها

ٿيو تن ميهڙو موٽي نڪي ڪڏهن ٿاڻا ٿاڙا ها
مقاميخانه ۾ مسڪن وٺي جي وٽ وڃاڻا ها
انهي ۾ ٻڙ ۾ پهلو انن جوشون چيرا ڇاڻا ها

سروپا = مٿي کان وٺي پير تاءِ، هيٺ مٿي. ڀاڱيڪون
= خودي يا انڪار کان. وڃن = پهلو انن. ٿاڻا = نه م
ٿاڻن، گرمي. ٿاڻا = ٽپاڻا. ميخانه = گتو، (مي = شراب
+ خانه = گهر). وٺي جي وٽ = ڪٿوري يا پهالجي
جي عيوض. (رت = عيوض، ادلي). ٻڙ = ميدان (محقق جو)

کديان هي موج مستي، هي اهي هن غار آيا ها
سڻو وي ليدهن جي ڏاڻي ڪهڻن سي سرڪندو آيا ها
سچل تون ئي صدق تون تون تون جي هي رڻڪه
وڃا يا ها.

(ڳال) نروار ڏو لڳو هي اچ ڪي صبحه اچن ٿا؟
مون مت اهڙي، جو پوين حال ڪي پچن ٿا؟
هن ٻار ڏي اچي جو چو ڪي سچل چوڻ ٿا؟
پريان آهن ڀڳت، ڪي وڙهي ڀانئجي وڃن ٿا؟
سچو جي پي سڌ لاهي ٿا، قصدي ڪيڏن ٿا؟
برهه

(ڳال) ڪنهنڪي من چنڊ بس حال ڏي جوڌيون
پيچر پڏن مون سان ڀيون هليو ويو.
۱- دري، مڃهاران دوست ٿاڻوسون
لالچ لپڙو ڀاڻيون هليو ويو
۲- سيدگا ڀرچون ڪان مڻن
سيشي اندر ست ڪاڻيون هليو ويو.

سڻو وي = اڙي اوهين ٻڌو. گڏوآيا = وڃا يا.
صدق = صدقي، قربان. سينگه = ڪمان. ڪان = ٿهر.
ستڪائڻ = زور سان ستڻ يا هڻڻ.

۳. ڀام ڀرم دي ڀاري ڀارو ڀل
دونهان درد ڏکايون مليو ويو
۴. آءُ ڇا ڇاڻان ذات جتن هي
ڪرهل ڪيچ ڪٽاريون مليو ويو
۵. ڪانهي ڪاڻ ڪعڙ هي سڄل ڪي
آڻڻ دوست آڇاريون مليو ويو.

وحدت جي وادي

ڀاڻ ٿم آهيان پاڪ ڀرڻي ٿيڏهن مت گذاريان ٿو
ساڳيوئي سو رائجو آهيان ظاهر ليکي ڇاڪ

دي = جي. ڪرهل = اٺ. آڻڻ = اصل معنيٰ
گلم، فرش، ٿڌو وغيره ۽ پوءِ معنيٰ جنهن تي ويهي يا جنهن
ڇاڪ تي ويهي اٿس دلائي جي يا ست ڪٽجي. اچارڻ = صاف
ڪرڻ، [اچارڻ = ويران ڪرڻ] ڇاڪ = ذات ڇاڪ
حق، ٿڌي، خدا، ڇاڪ - ميهار، رائجو - (هينر جي
واسطي رائجو ڪي ٿينهن ميهار ٿيو هو نت اصل تخت
هزاري جو حاڪم هو. هتي شاعر چوي ٿو ته، آءُ اصل رائجو
(بادشاهه) آهيان، مگر ٿسڻ ۾ ميهار ٿو اچان يعني اصل
ٿڌي پاڪ آهيان مگر انساني جامي ۾ گولو ڀريو ڀانئجان).

آهيان آءُ معشوق مڙن جو موٽي ٿيس مشعاق
 آهيان آءُ خوشحال موشه من غمزي ڪيس غمداڪ
 ڪاٿين زهر پيالو ظاهر ڪاٿين ٿيان قرياق
 سڄو آهي وصال سڄو ئي ڪاٿي فلڪ فراق .
 (ٺل) آءُ ويو مائي ڪاٿي جڏهن سڄو نان و سڌايو
 مڪري مڏجھون آيو گل پيدا مڏهن ڪري
 بيٺو مائي

سڌ نه پيئي طرف آندهن جي جان جسو ويو جاتي
 آءُ مائي ٿو آءُ چاهي ٿو ڪوشو ڪو وڃي ڪاٿي
 ٿيهر ٿاڻا ٿو اڳ ٿو ٿو ٿين ٿاڪ ڪاٿي ٿو ٿاڻي
 نان و سڄو جو وڃو اوتاهين طلب ويئي ٿي ٿاڻي .
 (ٺل) مٽ ٿا ڪير مٽ مٽ ٿي آيس ڪور، نه چ ٿان
 نان و پيو مٽ هو مڏجھو مٽ ٿي ٿان و ٿياس

مڙن = مڙني، سڀني . مشعاق = عاشق اصل معنيٰ
 "شوق وارو" غمزي = ناز پري نظر . غمداڪ = غمگين .
 قرياق = زهر جي اثر ٽارڻ جي دوا . ٿاڪ = [1] بند،
 زندهه . [2] فرق، ويجهو، وڃي . مائي = مون ٿاڻون .
 جاتي = جيڏاڻون . ٿاڻي = ٿيڏاڻون .

اچل نہ ہو مت مددجو پر کدھن قان
 خواہش کدھاس
 مت ديس معشوقی، ر مت عاشق لی آياس
 ہی، ہی، ہی مت کاکا مت مددجو، پرو ز پياس
 سچو سارو سچو لیو و چون آ ۲ و یاس
 (گل) اهو اتم ارمان جا مددجو، مت چالی آيس
 چاکر ديس لچا لچا کون نانہ موس صحیحہ - سلطان
 موس داناو ديس الہی، ر مت قان ديس ناہان
 کوئی چا لکی کوئی سچا لکی اهو مردی جو میدان
 ہکر اکا۲ جو لہر اکا۲ لیو طرح نوین، اوفان
 اصلون ساط ولی مت آيس سورن جو سامان
 مکر کون لی ہی کھر آيس، محض آيس مہمان
 ہکر اُنون لہر ایی لی موٹی لیو مہران
 سچو کی کیو ساعت ساعت حیرت من حیران۔

— ۱۰۰ —

آ ۲ = آ ۲ پٹو، خودی، اندکار، اکا۲ = اونہو،
 اٹام (منسکرت آ = نہ + گات = جو، ہندو)، محض
 = رگو، نقطہ، اُنون = اُن، مہمان = ایی لی = کڑی لی۔

ڀاڱو ٻاڳور. ڀاڱي ڊاڳورام صوفي جو ڪلام

ساقن ۽ سلتن جي موهن

اهو ساقو ۽ شال ملن، اهو ساجل مان مان
تن من ۾ ٻهر ڏاڍو ڏا.

اوهن ٻوڙا لوط کڻي ورهي ڏا وڃن،

اڻڻي ٻوڙا ڏور ڏا ٻرين ۽ کي پسن،

نر لويي ٻوڙا پيدا محبت مڃي مڃن،

اهو سڄا سهرين کي لکن مڃي لپن،

نيدهن ٺاهو ٻوڙي ٻکا سڄي سڪ مڃن،

ٻڙي ٻوڙن ان جي ڪريان اکين مڃي انجن

ڌارون ٻوڙي ٻوڙي طمع ڏا ٻوڙن

ڇڏي وڃن سڌت سڌي سي اسٽل ڏا سوڙن

سمدرشتي ٻوڙي ٻوڙي ٻوڙي ٻوڙن

درشن ٻوڙي ٻوڙي ٻوڙي ٻوڙن

ٻوڙ = ٻوڙن، گهڙي. ڀاڱو ٻوڙا = ڇاهه، خيال، نيت.

ورهي = ورهي يا ٻوڙي، وارا، عاشق، وڃن خوش ٿين.

(و = گهڙي، ٻوڙي + ٻوڙي = ٻوڙي، ٻوڙي = ٻوڙي،

ڌوڙ = انجن = ٻوڙن اسٽل = ٻوڙن، ماڳو، سمدريشتي

= هڪ اڪه ڪڍڙي، سڀني کي هڪجهڙو ڪري سمجهندڙ.

درن = کڙي وڃن.

عشق جي وادي

۱. سرتيون سهڙين سان سگرهون ڪاٺيون ڪيائون
ڪاٺيون ڪيائون لوهين سان لڳيون مون لڳون
۱. وڳا ڦيٽي وڙه جا سڳي ٻڌائون
۲. اهيون آڻي عشق جو هوانگي ڦاٽون وڌائون
۲. سورن سندا ساڻ ڪري ڦر ڦاڇو ڦاٽون
ٻڌي هٿيا او هٿ سان چولي جهڙو ڦاٽون
۳. وڏي من ماري کڻي کولڻ ڦاٽون
۳. هڪٻئي سڏي هڪٻئي مڙهه ڦاٽون
۴. ڪيون هيڻ ڪيڇن سان چيڪي سڪاڻون
۴. هٿي هڃو هڙهي ڦاٽن تي ڦاٽون مڪاڻون
۵. لڏڪهي ٻيڙيون هرش کون مڙهه جي اندر جون آهن
۵. روڻن ٻڌي روئي ڦاٽو مڙهه جي ڀر سڏيون ڦاٽون
۶. مڙيون ڦيٽي، مڙا هوانگي، مڙهه مڙهه
۶. هٿ طلب هن جي آڏو ڦاٽن ڦاٽون

ڪاٺيون = ڪاٺيون. چوڻ = چوڻ. ڦاٽون = ڦاٽون،
ڦاٽون، آڻي. مڙهه = مڙهه. هڙهه = هڙهه،
جتي گهر ڪنڊار وٽان ڪاٺيون هڙهه اُورا ڦاٽون ڦاٽون
رهن. هڙهه = ڦاٽو ڦاٽو. مڙهه = مڙهه، روڻ.

چونڊ ڪل م - ڀاڱو ڀاڱو (۷۷) ڀاڱي دلهرام سونجي هو ڪل م

(ڳل) ماڻهون مڏهڻ سهرين شال اڪيرون ايددا

اڪيرون ايددا نه مان وٽ ويجهائي وڃندا

۱. پوڻيون ڪن نه ڀڳ ديون مڏهڻ ڪيون ڪيون

ڪن نه ڪندا

نڪر پريا مون سهرين شال وڪجي نه وڃندا

۲. ڪو سا ٿي نه ڪڍ مين مانڪي ڦو راڻو ڦو ايددا

اڳيون ٺاڻو ٺيڏهن هو شال ٺاهيو ٺيڏدا

۳. حجر مڏهڻي هون ٿا ٻيا ڪر ٻجهندا

سورن ٻاڻي سهرين ٻاڻي ٻي ٻري ٻجهندا

۴. اڱڻ اڳي ويجهي ويهي اڳيون ٺار ايددا

هل ٿي سدا سهرين مون سان اوروڻ اوروڻ ايددا

(ڳل) شال هير اڱڻ ايددا

ٺڌن ٺيڏهن پريا ڪٿي سهرين شال هير اڱڻ ايددا

ماڻهون = مون ٺانهن . اڪيرون = ڪل مان .

پوڻيون = گهٽايون . ڪيون = ڪچا ڪم . مڏهڻ .

ڪن نه ڪرڻ = نه ٻڌڻ ، ڏيان هر نه آڻڻ . ڪوسو = گرم .

ڪاوڙيل . وڪجي = هزار ٿي . حجر = حجرت .

ٻجهندا = ٻڌندا ، سمجهندا . اوروڻ اوروڻ = احوال ٻڌائڻ

[ڪل مان] . هير = هنئر ، هنوڪس .

- مستور اڳل اهدا ڏالول روح رهدا
۱. ويڙهڻ وطن ڏانهن شال واکون واريهدا
واعدا وصل جا ٻنهن شل ٻنهنجا ٻاريهدا
 ۲. پکي ٻيئي ٻنهن سان ٻنهن ٻنهن ٻنهن سان
رکي ٻنهن هٿا ٻنهن جي سون سان اهدا
 ۳. عجيب اهي اڪير سان سون سان اورو اهدا
ڪسون ڪن فراق ٻنهن جي ڪلبن ڪورهدا
 ۴. آريون عاشقن جون سي سڀاها سهدا
و هي مڪتب عشق هي ٻنهن جي اسبق سڪسهدا
 ۵. ڏک وڃو ڏا سو سڄي اهو لشڪر اڏيهدا
جانب ٻنهن جي هي ٻنهن اهو طاق اڏيهدا
 ۶. ٻنهن ٻنهن ٻنهن ٻنهن ٻنهن ٻنهن سان
دلوت اهي ٻنهن ٻنهن مڪتب مولڪي ملهدا.

روح رهندا = دل کي وڙهڻ. ويڙهڻ = محبوب
(اصل معنيٰ ويڙهڻ يا جهنگ ۾ رهندڙ، جهانگي) واکون
وارط = موٽي اچڻ (دوست جون واکون ورائي) پکي =
پکي يا گهر ٻنهن ٻنهن = مڪتب، مڪتب (ٻنهن =
مڪتب). ڪلبن ڪورهدا = دل ٽان لاهيهدا. ڪورط =
ڪپڙ، ويڙ (آريون = آرا، انگل).

(ڦل) ڪڍهڪي سلهندو آه اندر هي ،

ڪڍهڪي سلهندو آه ٻيا ٻريان هي ،

نجهن نهواري مونکي لهندو ٿيو

۱. عشق اڏائي ڇڏي راه وڃي ٿو ،

سانگهه نه ڪيٽس ڏکڻ ڏکڻ ٿو ،

جيءَ جانب لاءِ جوکي ڪيو

۲. ڪاٺ ڪيچين هي ڏيهر ڏوريندو آه ،

سور ساڻي ڪري وڌو وڃي ٿو ،

هو جو هٿي هاجو هڻيون وٺي وڃي

۳. جهلي ٻلي جيڙيون ڪڍهڪي نه رهندو آه

طعنا مٿا سڀ سرتي سهندو آه

مونکي جوءَ جانب جو ڪو ڏس ڏيو

۴. عشق اڏائي ڇڏي ٿو ڇاڻ

ٻيٽ = درد (جنهن ۾ ماڻهو ٻيٽ جي). سنگ = (۱)

نرسندي ٿي ٻي ٻيو. ٻيٽ = (۲) سنگ کان پري الڳ.

سانگهه = سانگهه، خيال. ڏکڻ ڏکڻ = جنهن ڏکڻ

ڏهي ڇڏيو هجي، ڏکويل. وڌو ڏکيو (ڪراچي

جي ٻريان سر نه مٿي ٿي وڃي). وڌو = ڳولڻ.

جوه = ڇاهه، ماڳ.

جواب : علامہ - ڈاکٹر یحیٰٰ سعید [۸۰] ڈاکٹر دلہنیز مراد بیگم و علامہ

پیشہ، ہریت ہو مواد پھیل نہ جائے

هوان ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ

۵. نام ہر مہی ذریعہ ذرا دہاں

أهـ الدرداء لأبي ذؤيب

را تیان کے یہاں قلعہ میں رہا کرتے تھے۔

۶۔ ورم و پھیلاہل کس ویرا کٹ

ا کیوں! قادرون! احب! اوہ! کن

سہیل وطن مولکی و مرلیو

۷۔ ساطح سہیرین عشق اراکس

سو دن کاٹ چکا کی ماں جا بس

ما طے سے سطح جو در سطح فیروزہ

۸۔ ولہت ۵ درس کیس ۵۰ روپیہ

لامی پلیس ایچ لوکا ملی

پادشاهان عجمی و رومی نه بود.

[۸] سرٿيون سي آءِ سلطان جن جو مذهبين هتي هيءَ

۱۔ جن میں کارٹن ٹیس ہو گیا علی، لائی ٹیس

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

جل = جلی کو، پیچ کو (مصدر - جلتا)۔ چاکی = چالاء۔

جہی = ہڈی، سمجھنا، حل = دیکھنا، [دیکھنا]، جہی = جہی =

جي ۾ يا اندر ۾ .

چونڊ ڪلام - ڀاڱو ٻيون [۸۱] ڀاڱي دلچسپ ۽ دلچسپ ڪلام

۱. اڌ ۽ اڌ اڄاڻا، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟

۲. موندڻان عشق ڪٿي آشنائي، ڀاڱو اصل
هي هتي لکائي

۳. مٿين روت ڀاڱا، ڪيچر ڏانهن ڪاميان ڪٿن؟

۴. وهر خيال کون ٿي بيزاري، ليدن ڪجهه
هي ڪٿي اظهاري،

۵. سڀ ڀاڱن ۾ ڀاڱا، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟

۶. مڪڙن هي آڻ ڪٿي، ڪيچر ڏانهن اوطاقي،
لن ڀاڱن ۾ مڪڙن ڀاڱا، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟

۷. ڀاڱو ڳوٺيان ڀاڱي، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟
ڀاڱو ڳوٺيان ڀاڱي، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟

۸. دل ڀاڱو ڳوٺيان ڀاڱي، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟
ڀاڱو ڳوٺيان ڀاڱي، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟

اڄاڻا = اڄاڻا، ڀاڱو، آشنائي = واقفيت، دوستي

ڀاڱو ڳوٺيان ڀاڱي، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟
ڀاڱو ڳوٺيان ڀاڱي، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟
ڀاڱو ڳوٺيان ڀاڱي، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟
ڀاڱو ڳوٺيان ڀاڱي، ڀاڱو ڳوٺيان ڪٿن؟

چونڊ ڪلام - ڀاڱو پنجنون (۸۲) ڀاڱي ڏاڍن ڪلام صوفي جو ڪلام

سمجھي ڪو هڪ سياڻو، ڀڄي ڀڄان ڪنهن؟

(ٺل) ڪنهن لاءِ عشق ٻين ڏهن هي عشق هي آڙ ٻيل

ل ۽ عجب ۾ آڳ ۽ ڪنهن ٻي ڪون ڪا عدي ٻيا

ساجن سدي ٺيڏهن ڇا ڪاري اڳ ڏن ۽ ڏڪا

ڪنهن لاءِ ڪسدا محبوبي خولي خداجو ڏن ٿي

جهڪيا

ڌرتيءَ ٻيا ٿن ڌرتي ڏن هي ڇا ڪنهن هي ٿن

ڪنهن ڪنهن، ڏن مرط ڏن ۽ ڪيا ڪنهن اڌ ڪا

سر ڌرتي سر ٿيا وڃي شوق سو رڳو ٿي ڇو ٿيا

دلهرت جدا ٿي ڇي ۽ ڪون مشفق ڄاڻ سان ڇو ٿيا

ڏ ۽ سن

جيئن ڏن ۽ ڪنهن ڄاڻ آيا ڏن هي ٺهڙ ڏن ٺيڏهن

ا. ڄاڻ ڌرتي ڏن ٺيڏهن، اڪيڻ ڌرتي ڏن ٺيڏهن

ڇا ڪي آڱر ڪاڏن، ڪاڏن ڌرتي ڏن ٺيڏهن

آڱر = آڱر ڏن، آڱر ڏن، ڪاري آڱر ڏن، موٽار

ل = لاءِ، واسطي، ڌرتي = ڌرتي جي لاءِ واري مٿاري يا

جهنڊ، ڇا ڪي ڌرتي، زخير، ڇڙيا = جوڙ جي ۽ گنڊ جي

ڌيا، مليا، ڇڙيا = ڇڙ جي ۽ ڇڙ جي ۽ ڇڙ جي ۽ ڇڙ جي

ڇا ڇڙ جي ۽ ڇڙ جي، ڇڙ جي = اڪيڻ ڏن ٺيڏهن

چونکہ کلام- ۱۸۳۰ پانچویں [۸۳] پانچویں دہائی میں صوفیوں کے کلام

۲۔ عشق آکر ہی چہرہ لایا، من کا محور ہو گیا۔

و یہی وہی و سادان، بہت سدا میدہن .

۳۔ جن جي ڪارڻ ميس حيراني اڻوهي آيم هي جا هائي،

چہتی، مدح، جہان، تہ، یکا، دان، کن؟

۴۔ رمز ذاتی صمدیج - چائی، کے تری عشق الوداد باقی

ویٹی وائول رائیاض، ہوگی الدار ہی۔

۵۔ دلہت ہی دل لگی دیوالی، دس دن دوس دن

وہی وکالتی

ہو گئی کہیں دریاؤں، مومن کون عالمی می:

وحدت جي واڌي

اس میں سادگی اور آمیزش کے رعبی مہون مداحون

اچي عاچي من اچي دڙاڙن اچي ڊهر سندن يون ڊاهيون

اسان عجیب و غریب انسان ہیں۔

لاہیون

محرم - جاثو، واقف، مہمہ = مہمن، رمز ذاتی =

اصلوکی ذات ولی رمز mystery of essence of being

ڪيڙي = ڪنهن ڳالهه تي
هسڪي قائم ڪرڻ جي حالت

[نفسی یا ذہنی تھپکان دوعہ جی [ڈا بے] رافول = رافول]

محبوب۔ راگمان = پرچایان، ریجہایان۔ دسعون = هتان۔

مناہ = منع، روک۔

چونڊ ڪلام - ڀاڱو پنڊهون (۸۴) ڀائي آسرداس جو ڪلام

موت هميشه منجهه اسانجي ماني ڪاڌئون
ڪيجهه ڪاڌئون
ويجهو وئين کي اوتو اڪلاين ٻال نه ٿئي هون
سڀ به تجلي جالب جي ظاهر ٿئي ٿو عشق
انهي گواهين
اندر ٻاهر داهت اومي آءِ تين مڌ نه آهيون.

ڀائي آسرداس

لاغرض ساط لاغمر اشڪ مون نيمهن لائو
جيئڙيون دعا ڪڇو ٿا نه بهي اهيڙ ٿا ٿو
هن بهر بيحدئي به ڪانهي ڪندي به ٻڌي هي
وڃي ٻيڙي پلجي منهن ويو پير ٻا ٿو
ڪڙڪا پون ڪڍن جا، ويون هي وهڪري کان
لهن سڌي لوات کان هي سڌ نه ٿي من راتو
والد و وره و جهل کان هيءُ ڏاءُ ٻل ٺاهين
ٿاڻو فراق ٿي ڪيو هڪ امداد ٻيو آراتو

ونين = اکين جا تارا. لاغرض = بهر واه. (لاغر = بڏاگر
يا ڏک. لاشڪ = بڏاڪ. بهر = منڊ. ڪڙڪا = آواز
راتو = رات. و جهل = ڏک ۾ گهٽ. ارانو = درد، ڏک.

چونڊ ڪلام - ڀاڱو پنجاهون (۱۵) ڀاڱي اسر داس جو ڪلام

ههلا ٻيا و سهلا چت کان و نام ههلا
اڳين سري ٿيڻ ري هارو نه هو مر جا تو
مشڪل ه آمه مشڪل هي عشق ٿي اڳا اڳو
تڏهن حال ساڻ مس مس مون نان سڃڻ سڃا تو
هڪ چرڪ ساڻ چوڙي ٻنڌڻ ڇڏي ههلا
ڪا ٻار ڪارو توڙي سڻي سڃا تو
من درد جي دوا ل ه حاذق طبيب ههلا
ههلا ٿين ته ڪر ڪري پوء پي وڃي ڪرياتو
اشرف ڪيوه آدم ابليس ڪنهن بهڃا پي ه ؟

ههلا = حڪمون رسا [خيالن جا گهڙيل] . سري =
سسي . چارو = ههلاو . ٻنڌڻ = جنهن سان ٻڌجي ، رسي ،
نوڙي . ڪا ٻار = ڪا ٻاري جي رهي . اڪارو = اڪه
جي تاندورن مان ٺهيل نوڙي . سڻي = سوتلي . سڃا تو =
سڃاڻ وٺڻ جي تاندورن مان ٺهيل نوڙي [وٺڻ کي پاڻي
هر وجهي هفتو ڪن ساڙي پوء انمان تاندورا ڪڍي وٺندا
آهن] . ڪا ٻار ه سڃا تو = هر طرح جا ٻنڌن . حاذق =
ٻنڌ قابل ، ڪاريگر . ڪرياتو = نالو دوا جو . اشرف =
مڻهي کان اعزاف ، نهايت سکر .

آهي عيان قديم جو مت روزنامو کاتو
آهيو اميد قديم جي مديت هر سحر مليل هي
جي ڪڍ، ڪٽ، ادب رک آسوله گهر آتو.
——————

ڀاڱو ٻيون بيدل فقير جو ڪلام

ڪامل مرشد

۱. ڏاڏي آهن آدمي لت معدي هر مولائي،
سڄي ڳڻ سامين جي عبادت اولائي،
اولا ڳين سولائي سدا ڳئون اُنڃي.
۲. ڏاڏي آهن آدمي لت سواپا سڄاڻ،
برتر آه بيان، قديم جو تقدير کون.

عيان = پڌرو. ظاهر. روزنامو = ڪتاب جنهن ۾
سڄي ڏينهن جي اُپت ۽ ڪپت جو حساب رکجي.
کاتو = ڪندو. مطلب ته جيڪي روز مره عيب ثواب
ڪجن ٿا سي اسانجي ڏاڏي ڏيڻ وٽ لکجن پيا.
آس = ڀائي اسرداس (سامڻي جي سلو = هن ۾ نه
هنجا ڪي سلو ڪ پهل آهن. هو ڀائي دلپتر امر صوفي جو
گرو هو). معنيٰ هن حصي ڪري. اولائي = اولي، ڏکي. سڀاڻا
= مٿي کان وٺي پهرن ٿا، سڄاڻي = سمورا. برتر =
وڌيڪ مٿي. تقدير = قسمت.

۳. مروه نه مرن ڪڏهين سگهو ٿيا سڀڪان،

عالم تي احسان، ڪورين هٿين اٿجو.

۴. ڪورين هٿين اٿجو مٿ هٿي هٿين،

پڌي جهان، دو ويچارن و اورو.

۵. دو ويچارن و اورو شارڪ تون ڇڏي شڪ،

لاهو تي ٿيا حق، نالي آهن آه مٿي.

(گل) عالم ليکي آه مٿي آه آهيان اسرار

عرشون اهي ائي عشق ڪيس اظهار

پالپ ٻولي نام ڪا اور آهيان دروار

ڪين ملي ٿي قرب هر حدو مومن ڪار

بيدل بدو ٿاوين تون آڻجه اهو اعتبار.

(گل) عشق جو ٿيس اسرار سڀ صورت هر ڀار سمايو

۱. ڀار ڀر ٿو ڪاٺ ظهوري سوين ڪري سهڻگار

ڀاڻ پرين ڪثرت هر آهو

ڪورين هٿين = ڪورين هٿن سان (يعني جهڙو
جهان تي احسان ڪرڻ لاءِ هننڪي بيشمار مٿ آهن). و اورو
= و اوري مٿ ڪڍڻ، شارڪ - شڪ ڪندڙ، ٿي سان
هٿي ڪي شريڪ ڄاڻڻ و اورو، شڪي. ائي = مٿي. ڀڳانو =
اڪمار، جهون اي مثل ظهوري = پڌر ائي Manifestation

خود شناسي

۱. ڳولا ڪرين ڇهههڊجي سو تون آهين ڀاڻ،
ڀاڻ ڪڍا پاسي ڪيو توکي تدههڊجي ڀاڻ،
ڀهههڊجو ڀاڻ سههڊاڻ، تون ٿان ٺاهين آهي.
۲. ڳولا ڪرين ڇهههڊجي سوئي تون سلطان،
پهههڊس تون ڀاڻ هر ڀهههڊجو سر سههڊاڻ،
لاحق ٿئين ٺاڏان، ليٽا وڃي لوڪ هر.
۳. ڳولا ڪرين ڇهههڊجي ساڳيو تون سوئي،
جي ڀاڻ هر وڙين ڀانههڊجو ته ٺاهين ڀيو ڪوئي،
هي ۽ دو ڪوئي، سڌ هر اٿو سمجهه تون.
- (ٿل) ڀاڻ پنهون تون آهين ڪهههڊو ٿين جو ڪاهين
۱. صاحب آهين ڪهههڊو ٿين جو ڀرت جو ڀاڻ ٿي ڀاڻين
۲. ”خلق آدم علي صورت“ غير خدا ڀيو ٺاهين
۳. عهديت کي تون احديت هر لان چولههڊاڻين
۴. بعدل بعد و ٺاهين هر گز جو ٿو ڪو ڪهههڊاڻين؟

ڪڍا = کان - سر = راز، ڳجهه = ڪهههڊو ٿين جو
صاحب = چار پنهون - ڀرت = ڌاري، ڪٽي = (هسته)
لاه پنهون ڪٽي ٿو هو. خلق آدم ... - آدم کي
پنههڊجي صورت تي خلقههڊاڻين. قرآن شريف مان
مبديت = ٻانههڊ، ڳولهههڊ = احديت = هڪڙائي.

(ٿل) جوئي آهيان سو آهيان ڀول نه ٿيو ڪو پالهيان
ويس لهيس مدد و مو من جا ڪيئي لاهيان
ڪيئي پالهيان

د لکين د لکين پاتين پاتين ڏاه لکين ٿو ڏاهيان
مو مل واري ويس هر ڪو ڌرت ڌارين ڪهايان
رندن و اتون وحدت و اردو سارو سو سڏايان
من مظهر هر ڪاڻ بهائي بيدل ڏان سنڌ ايان .

(ٿل) مون سان پڌهن جو پڌه پيو ڙي جيڏيون
آءُ هر هيٺس عقل واري نڀهن ٿيو ٿو ڙي جيڏيون
اڃا به اڃا به دوش ڇا ڇا من مستان ٿيو ڙي جيڏيون
.. لکي بيخود پي اختيار ڪيئي نڀهن ڪيو
ڙي جيڏيون

مو ج . . . واري دوش چڱايو و ڏيئي جو و ڏو
ڙي جيڏيون

ڀول = رول، ڀول، ڀل، لهيس - لباس، هو شڪون.
پاتين پاتين - طرح طرح جا، رند - مست، مظهر - اها جاءِ
جتي ڪجهه ظاهر ٿئي، نماشگاه (هيچ دها) ڪيئي = ڏهاڙ
وارو، مست، موج منڊوري منڊوري واري موج (جنهن
پاڻي خود خدا ٿي سگهي ٿو)، ڏيئي - ڏيئي .

ڀاڱون ڀاڱسان لن و لائي، بيدل ڀانءِ نه ٿيو
 ڙي جيٽيون
 (ڳل) ٿي غيب و تون غيب لڏڪهي عيب ٿو اڀرن
 طالب نه ٿيو طمعن سدو، پيتو شوق شراڀون
 ڇڏ مسعي، گهن مسعي، سڻ رمز دڀاڀون
 توريءَ نه ڪي ٿيو آءِ، هلي آءِ حجابون
 آئين نور ڪري ظهور ٿي نروار نقاڀون
 ٻيهي ٻس حقيقت پنهنجي مدھن موڙ ڪڍاڀون
 بيدل ڇڏ ڀاڱيءَ کي، ٻري لهر حباڀون .
 (ڳل) ٻس ڇڏي ٻس تون آئين و طن ڪيمو سار
 سڀ چماندر جاليو، چن سان ساڙڪي سي ٿرت سنڀار
 توکان عهد و وقاڻون ڪها پنهنجا وعدا ٻار
 سرتيون روز سدھالين تو کي ٻلهل ڪن ٻگار

ٿي فھب ... = الاهي اسرار ۾ ڀاڱي فرق ڪر .
 گھن = رت (سرائڪي) . توري = توکانسو آءِ . حجاب =
 پردو . ظهور = ظاهري، پڌرائي . نروار = پڌرو، ڪلهل .
 نقاڀون = نقاب يا پردي مان . حجاب = ڀاڱيءَ جا ٻيو ٽا
 يا ٽوٽا، ڦرڪڻا، چماندر = چم، چم، حماتي . عهد = وعدو،

ڪثرت وارو قيد پڇي تون ڀرائن جي ٺار
بيدل اڏي وڃ اوهانن کي ندر ڪين ڪڍار
سڪ

بيڪس ڪاٺ پڌرو ر آڙاڻي تون اڃي
هي ڇا تهندي آري تهندي سار لهي
ڏماڻي : هي نڇري پيئي هال اڇي
روز عشق جو سهرين بهرو ڪو بخشيج
پنهون هٿون پهندي وحدت وات وليم
محروم ٿي مون ڀرين بيدل کي مدھن ٿي
— — — — —

ڪثرت = گهڻائي (ضد - وحدت = هڪڙائي). هي "هڪو
جهان ڪثرت آهي. جنهن ۾ طرحون طرحون نام ۽ روپ
آهن. بيدل فقير چوي ٿو ته ڪثرت وارو قيد پڇي پڇي
دنيا کان آيو ٿي تون انهن "سڃڻ (ڏکي) جي طرف هل ۽
دنيا ۾ رهي دڪن ۾ نه گذار. هر = هل. اڏي = اڏامي
سنسڪرت - اب - ملي + ڊي - اڏامڻ. گو ندر = ڏک.
آڙاڻي = آري چار، پنهنجن. نڇرو - پونگو، گهر. بهرو
= حصو، ڀاڱو محروم = هٿن جي وڃڻ جي حالت.
يعني اها حالت جنهن ۾ پنهنجي هٿ يا دستي جو خيال
نه سار جي وڃي، هن ٿيڻ يا ملي وڃڻ جي حالت.

چونڊ ڪلام - ڀاڱو ستون (۹۴) بيڪس فقير جو ڪلام

ڀاڱو ستون بيڪس جو ڪلام

اهاڻن جي اڪير

(ٿل) اهاڻن جي اڪير، راتيون ٿي ڏهن ٿي رڌاري

۱. آهه مات مائي ٿن مارن رڌي، ڪليو ٻين هوڪير

سام سنگهارن سنڌاري

۲. قسمت واري ڪبت - ان ڪيائون، عمر ڄام اسير

ڳاراڻو ٿو ڳاري

۳. اهاڻن جي آسري - لوڻي ٿڌو ليو

ٻت پنهوهر جي ٻاري

۴. بيڪس و من لاهي ويڙهيچن - توڙوان هتي لڌاير

ڪير لکتي ڪي ٿري .

(ٿل) نت نهاريان راءِ، اديون اهاڻن جي

جيئڙي ويڙهيچن و ساريو جا و طين ساو ام

ٻن عمر جا پاڻو باغيچا ڪلزاريون ڪيون ڪام

مارئي مائي قسمت آندي سالڪي ساري سام

بيڪس قسمت قلم . ڇو ٿي مادي ڪتي الله .

اڪير - ڪڪر - سنگهار = ٿڌار (مارو ٿڌا) ڳاراڻو -

ڳارو، دڪه (مصدر - ڳرڻ) لڌو = تهبارون، ٿڌون ٿارا .

پنهوهر = پڪرار، مالدار . ويڙهيچو = ويڙهي يا گهاٽي جهنگ

هر رهندڙ - توڙون = توڙيا اصل کان . ٿڌاير = قسمت .

سڪ ۽ درد

۱. آهون ۽ آهون، وڃاري، وڃاري ڪيئن
وڏيو کس گنگن جا ڀڳائين آهون،
پنهون آڳاهون، سڌ نه سڀي مٽي جا.
۲. ڪيچ نه ڀڄي ڪوڪ، وڃاري، هووس ويو
ڦوڙائو فلير کي پنهنجي ڪاٺ ڀيو،
لهي ٿي پنهون ويو، مليءَ کي ماڻا هر.
۳. مٿن نه لائق هو، مارڻ مسڪين کي
جوري چڱي ٿي ن چورين مٿان ڀڄيائين هو
مٿن نه ڪهرو هو، جو ٻيڪس کي پهران ڪي
(ڳال) ماري وڃي وڃي وڃي، ڇا ڇا ڇا ڇا
۱. شب روز الشاري، ڪٿي ڀرم ٻيڙاري،
اڪر، اڪر ڪريان ٿي زاري دل جي دوا نه ملندي
۲. ماري فرق آهون ڪو ڏهه جيتري ٿا ڇان
سڱر قوسان ڪهڙو سامهون ٿي قوسان هلائي

گنگن = اڏن - آڳاهون = اڳيرو، ڀري - ڦوڙائو = وڃوڙو -
ور - موت - شب روز = رات ٿيڻهن - جيتري = جهڙن
جي قطار يا شاخ - سڱر - ساهڻ = مائتي چڪڻ -

۳. ڪوڪان ڪرمان ڪارمان ڌڻائين ٿي ڏاڪارمان
تو کي اکڙين مسڪهر وهاريان ڪهه مکي نه سڀر
سلمدي

۴. بيڪس فقير جون ڏانهون ڏيڏين الله لکي آهن
ڀڳڻ ڏيڏين ٿون ڏانهون ڀيهر جو وه رلندي
(ٺل) راز محرم رس ميار، آءُ نه هر چون پاڻ ۾
۱. جو ڪيئي جاني ڇڏائي

جو ڪيئي مولسان ٿي وڌي
نام مولائي هي ٺهاري آءُ نه هر چون
۲. حال واقف يار محرم، ڪجهه هميشه هر قدم
هر ڀر ڪڙو ٿي نه ڌاري، آءُ نه هر چون
۳. هي رقيب رهن ماري

تن ۾ طلب آهه ڇي ڌاري

ٻاڏاڻي = رڙڻ، ڀڪارڻ. الله لکي = خدا هي واسطو
ڀڳڻ = ڀڄڻ يا گهڻن گهڻن وارو (- لهر)، ڀڄڻ - ڀڳڻ -
مدد ڪرڻ. راز محرم = ڪجهه جو واقف، حالپائي. هر
دم = ڳوڙهو دوسو. هر قدم = جو گڏ پير پري هلي
سڌي. راه = واٽ. رقيب = نگهبان، چاري، جاسوس.
ڌاري = ذات، طلب.

چونڊ ڪلام - پاڻو سون (۹۸) ٻيڪس فقير جو ڪلام

ڇو ٿيون ڇو ٿيون مون کي اديون هر ڪا ٿي
پندرجيون پندريون

ڇو ٿيون اوهين روح ۾ رهي
ڪو ڪن ڪيائين ڪيائين ڪيائين ڪيائين
رنديس رنديون

لڪو ڏهه ڏهه ڏهه ڏهه
نند ڏوريءَ لاري ڪيو پندرجي پندل کان ڌار ٿيو
ماڻي چيل چال ٿيو ڇو

ٻيڪس چوي هن ٻڪرمون ٿي ٿي ٿي ٿي
ماڻي مري مري مري مري مري مري مري مري

(ٺل) ڪڏهن راضي ٿي ملهين راضي
ڪاڪ ڪو ماڻي ويل و ماڻي پيو ڪو سڀ ٿيا ڀاڱا
خيال خاطر ڪي ٿيو ڪو ٿاهي ڇاڱيون ٿي ڪي ڇاڱا
هٿن و سارڻ ٿاهي لائق سو ڇا ڇا سڀاڱا

ٿوريءَ ڪنهن سان ڪندي ڇاڱي مٿي مومل ماڱا
ڇا ڪون راضي ٿون رسي وٺين سنجيئون سور سڀاڱا
ٻيڪس ڇاهي ٿنديجي ڏهن وٺن وٺي وڪاڱا

ڪيائين = ڪريائين - ڪيائين = ڪيائين، رنديون =
رند = وٺ، ڀاڱا = ڇاڱيون، مڪان = خاطر = دل.

(ڳال) عشق وارو آزار، واهه اڀڻش اسانکي
هاڻ حبيب هاڻ طريب ڀرم ڪيو مت بيمار
بيدل بوشڪ مادي آهي عاشقن آڏار
دين دليا ڏاهي گهريو درد ڪو درگار
ڪاڻي بيدل ڪاڻي بيڪس ڪاڻي ڪرم ڏاڏو
(ڳال) عشق ڏاڏو آزار ڪونه ٿو سين جهڙو
دوا ۽ دمل ڏاهي تن جو جهڙو ڪيا بيمار
پتي جهان ڏن ٿا ڏئون ڪو دوست رکيائون ۽ رگار
مصور جهڙي ڪٿي مرداني سواي ۽ تي سوار
بيڪس ڀرڻ وڃ ٻار ڏي روئي زارون زارو
(ڳال) - من من پنهني ڪون وڃا سي - پڪي ڀرت
هي پيا سي
هي ڀار درد غم جا جهڙي سرتي ڇاڏا سي

حبيب = دوست، محبوب (حب = قرب) جهڙي
جهڙا. مرداني = ڇڙس ماڻهون، جوڌا ڀرڻ - ڀرڻ سڃاڻ.
من من - من دنيا ۽ آخرت ۽ مني پنهني جهان کان. پڪي =
ڀاڱي (پڪو وجهڻ = صورتي وجهڻ. مراد ته اسانکي ڀرڻ
نصيب ٿي). ڇاڏا سي = ڪڍيائون. ڇاڏڻ = ڪڍڻ.

چونڊ ڪلام - ڀاڱو سئون (۱۰۰) ايسڪس فطرت جو ڪلام

هستيءَ جي چوٽ هن ٿون هستيءَ جي اوت ٻه ٿون
هستيءَ جي اوت ڪٿ ٿون سو ريءَ هي سرهه ٻه
شب روز ڪندي زاري دلدار دل و ٻه چاري
سارگشيءَ جي ڪند ساريءَ ڪنهن انڪه و ارياسي
ايسڪس نه ڪنهن و ارياس ڪندي سوريءَ تي چوهدا
هر هر هيءَ سگرا هر هر نه ڪنهن جهليا سي.

چوٽ نه ڪه = هستي = هئڻ Existance اوت =
اچڻ پناه، پردو (مطلب نه پنهنجي هستي وڃاء) . گوت =
ساريءَ جتن چوٽ راند ۾ ساري ماري راند ڪٿي آهي تنهن
ٿون نه هستيءَ جي ساري ڪٿ يا الاهي هستيءَ جو داء
ڪٿ يعني ٿئيءَ جي محبت ۾ اٿڻ هستي جي ٿوڪي
پنهنجو پاڻ وسري وڃي. ارياس = اوندو، اٽڪندو، چوهدا =
چوهدو، سگرا = سگه، ڪه = درد = (دلبر جي) درواري جو.

۱. هي ٿون صحتي سڃاڻي ٿاڻ، اٿي قيمت سددو ٿاڻو،
ڪوري ڪي ڦلوب مان مدائيءَ جو ماڻ،
پري ٿاڻو پر ڪي سددو جتن ٿاڻ،
نت سائون ٿوئي ساڻ، اٿي رات ٿيڻن روحل ٿوي.
۲. صحتي سڃاڻي سڃ، وڃ م ملاوت ڪون،
ڪهڙي پندڙي ڪهڙي ٿيڻ ٿاڻ،
ماري ڪيڇ من مون ڪوڙائي جو ڪهڙ،
رنگه پريان هي رڇ، رات ٿيڻن روحل ٿوي.
۳. هي لڳو آهين ٿاڻ لڳه، پريان سددو پياڙي،
من مون مڪهو بن جو صحتي سڃاڻي لڳه،
ڇڏي ڇولو لڳه، وڃي روحل ٿاڻ لڳه.
۴. ڪفر ۽ اسلام ٿا پرين ابا پير،
ڪه سددو پيا مسلمان ٿيون وڃ وڌا ٿون وڃ،
الڏان اولاد نه لهي ٿن ڪي سڃه ڇولدو ڪير؟

ڦٽرو = ڦٽو. ڦلوب = دل، "قلب" جو جمع آهي
مگر سنڌي ۾ واحد ڪري ڪتب آڻيو آهي. ماڻ = ماڻهو
(سنسڪرت ما = ماڻ) پر - پريعر (سنسڪرت پري =
پيارو). ملاوت = الزام، تهمت، غيبت، گهٽ = اندر، دل
لڳه = پير.

چونڊ ڪلام - ڀاڱو اٺون (۱۰۲) روحل فقير جو ڪلام

پر روحل رام ٻرين جو جان کڙي ٿو سون ڪهڙو ،
ته رب مڙي ٿي هڪڙو ججهن هر ڦٽو نه ٿيڻ ،
سا ڪاڏي ڪڍي ٻين ، جاسٿي ڪهي الله پر

عشق

- ۱- جن کي عشق اندر هر تن کي اُچ نه ٻڪر ،
وحدت منجهه وصال جي ٿا سدا ماڻن سکر ،
ٿو رتنن تون ٿو ڪر ، جي روحل رقا روح پر .
- ۲- ٻڙهي ٻڙو جن ، سي عاقل عقل جا ٿا ٿي ،
سي ”موٽوا“ ٿي محبت هر ٿا ٿي ٻين ٻين ،
تن تحصيلون تمام ڪيون محب جن جي من ،
روحل مڙون تن ، لڳا حرف حساب جا .
- ۳- وڻج و هانڻ ڪاڻ ڇو وڃين هي ٻي ،
تو کي ٻي ٻيهر ٻانهنجو وڻج وڙي وڻ ،
ججهن هر لڻو ليجهن جه سا ڪا ڪو ٿي ٻي ،

ڪمبو = درگاهه = شريف . ٻر ٿو = ٻرجهڻ ،
سڙجهڻ . موٽوا ٿي - وري ، ٻي ٿي (”موٽوا“ لفظ
اصل انهي آيت ۾ ”تم اهل آدي جهنجهو“ مطلب آهي ته
”هر ٻي ڪن اڳي هر“ . تحصيل = حاصلات ، تمام =
ٻورو ، وڻج و هانڻ = سوڌ و ڪرڻ . وڻ = تو وڻ .

عيبن آءِ مولڪي اڳ ۾ ڪيو ،
 ۽ ڪين ٿو ن ڌڻ ۽ ڪڇي اڳ ۾ ڌڻ شرم ،
 وڃاير مڙيو ٿي حال احوال مڏت ،
 پڇندجو ڄار ڄاڻي ڀڄي ڄم ڄرم ،
 عمر وڃي ٿو هن ۽ ڏهن ۾ سڀ ،
 رهيو ڪو نه ڀاڄي ڌڻي ۽ ري ڌرم ،
 مولائي مهر سان معاف ڪر سڀ ڪلام ،
 مدد اين جو مولڪي ٿو ماري مرم ،
 مڻي گل انهي ۽ شرم ڪيو شر ممدو ،
 وڃائي اکين مان ٿو ڀاڻي ڪرم .

دنيا جو دور

دور دنيا هي مٿي اي هل ڪيٽي آيا ويا ،
 سڪه مٿي سورن سڻي اي هل ڪيٽي آيا ويا ،
 ڪي سوڌ اکر راتھان ٿيندھان مڃھو وڻ وڪڻڻ خراب
 ڪوڙ دنيا جا ڪٿي اي هل ڪيٽي آيا ويا .
ڪن ڪهون ڀڳون ٿيون ڀڳون ڀڳي ڀڳن ،

ڄام = اي حاڪم . ڄرم = ڄمار ، ڄمائي . ڀاڄي
 = ڀڄت . ڌرم = چڱو ڪم ، ڳڻ .

پوءِ هڪي هميون هئي اي هل ڪيتي آيا ويا،
 ٻانڊ ڪئين بهر ۾ لوهندا وٽن هاڻي ۽ مٿي،
 پيا سڪي هاڻي ۽ لڏي اي هل ڪيتي آيا ويا،
 گل حقيقت ٿو پڇين ڪهڙي دليا هي هور هي،
 ڪا خبر ڪندھڪي اٿي اي هل ڪيتي آيا ويا،
 نند

آهي نند دور ۽ آرس اٿا ڪر،
 سمهڻ سڙ سار و اٿي لي سجا ڪر،
 چوري نند طمهور هي ڪر طلب
 رڀهي راڻ ٿي نند و لکها تو ڪي لا ڪر،
 جندھڪي سڪي سيني اندر سوز سل ڪيو،
 صدا ٿي نند ڪر سر ٿيو، رڻ ٿي نند ڪر را ڪر،
 پوي پوءِ ٻاهر ٿي ڪامڻ پڇڻ هي،
 تو ٿي ڪو پڇي ٿو اندر دل ڪا ڪر،
 جا ڪي جو سڄو هل ٿي رڻ ڪي،

هٿو = اها هو اها فصل ڪي ساڻي ڇڏي يا نقصان
 بهڻاڻي = ٻانڊ = رڻ يا بند جو هاڻي ۽ سارو هجي = بهر =
 سمند. راڻ = راجا، حاڪم (ٿڌي). لا ڪر = لاڳو، لڳائڻ
 رکب = سل = سوراخ. صدا = دانھن، رڙ.

ڀلي سر ساهين گل سڏئون جهن سڀاڳر .

ڏڱه مڙس

ڀار ڪي ڀاري ڪٽن ڪي مڙس ڏڱر ،
واند ۾ ساري ڪٽن ڪي مڙس ڏڱر ،
ڳا رکيو ڪسرت اڏائن پهريون ،
منجهه دلي ۾ واري ڪٽن ڪي مڙس ڏڱر ،
هڪلي پنهنجي مٿي ڪاهي رکي ،
ان جي واري ڪٽن ڪي مڙس ڏڱر ،
لوڪ جي بهان ۽ خواري سڏي ،
سر مٿي ڪاري ڪٽن ڪي مڙس ڏڱر ،
جهنگ جو هٿل ۾ وڃائي گل شڪار ،
پير ڪي ماري ڪٽن ڪي مڙس ڏڱر .

ڏڱه = پهلو ان . منجهه دلي ۾ واري ڪٽڻ = واري ۽
سان دلي پري اها چپٽي ۽ ۾ جهلي مٿي ڪٽڻ اها ڪي قسم
جي ڪسرت آهي . ڪاهي = ڏاند تي ڪٽڻ لاءِ ڀوري
(ان ۾ اڌ خواران ليکبو آهي ها ڪي سر ڪٽي مٿي تي
رڪڻ پهلو ان جو ڪم آهي) . بهان = خواري ، ڳا غيبت .
جو هٿل = گهاتو (جهنگ) پير = پيرو . ماري = شڪاري .

صاحب ايڪ صورتون انيڪ

ڏٺو مولڪي ڏاهي اشارو اهو
 ته آهي سميت ۽ نه سڀ ٿڌن جهو ،
 حقيقت ڀاڱي صورتون مڙهي ٿان ،
 ڏڪر ٿان ۽ وڪرو نه ڀاڱي ٿيو ،
 سوئي ٻڪر ۽ آب سوئي لٺ ۽
 سوئي ڪڍڪر اڏ ۽ ٻاري ۽ سو ،
 تفاوت سميت رنگ ۽ ڇاڻ ۽
 اهو ڳري ڪاٺي جي ۽ ٿئي مٺو ،
 ڪپڙ ۽ ٿيو ڪارو ڪڙو ٿوڻ ۽
 ٿيو پوءِ ليمي ۽ ٿس ڪٽن ڪٽو ،
 سميت رنگ وڪرو سميت حسن ڌار
 ڪٽي ڪل ڪٽي ٿل ڪٽي واس ۽

ڏاهو = سڀاڻو (ڪامل مرشد) . سميت = هر جاءِ ،
 جهو = جهڙو . ٻڪر = سمند . ٺٺو = ڀاڱي جي نهر .
 اڏ = ڀاڱي ۽ جي ڪسي (ڪوڙ جو ڀاڱي نيسر ۽
 پٽي پوءِ اڏ يا ڪسي ۽ مان لنگهي ٻين جي ٻارن ۽ جي
 ٿو پوي) . وڪرو = الڳ ڌار .

جي پالڻين ته وحدت هر ڳيان مڪو ڪل
ته ڪڪڙس ، مڙس ٻيو، مڙهه هي ۽ هو.

محبت

مٿا جي محبت هر ماريا نه موت ،
وڌن چال چيٽرا فدا ڪيا نه فوت ،
لڏيو جاء ڪڪ مان وهن جاء هيءُ
مٿن هٿن ڏا هاري ڪراڙا ۽ روت ،
سدا سڙ ساوا هتي هٿ هتي ،
مڊجھان پاڻ پاڻي پيئن اوت اوت ،
مڊجھان پاڻ پندھڙو ٻرين ڦول پس ،
آهين ڏون ڏولهين ڏون مڙهي ٻهر ٻوت .

جال = گھڙو ، گھڙي ڏاه . فوت = موت . ڪراڙا = سارين
جا ٻج . روت = جوڙم ٻاجهريءَ جا ٻج . ڦٽندا آهن ته
هاري اهي هڪ هنڌ ان ڪڍي ٻئي هنڌ هڻندا آهن .
Trans Plantation اوت اوت = لپٽائي لپٽائي ، سانڍڻ
لپٽائي . جهوت ڏيڻ = سٽڪو ڏيڻ ، ڊڪي ڊوڙڻ .

پورو ٿيو

— ❦ —

هيءُ ڪتاب سنڌ جو ويڻايل ڪو آڀر ڀتو سوسائٽي
حيدرآباد وٽان ملي سگهندو .

نالو : صاحب خان ميراثي

ولد : بهادر علي

ادبي نالو : سورھ ميراثي

جنم : 08.04.1975

جنم هنڌ : ڳوٺ ڪپڙو، تعلقو

رتوديرو، ضلعو لاڙڪاڻو.

حال انڊريس : غريب آباد محلہ،

نئون ديرو، تعلقو رتوديرو.

تعليم : M.A سنڌي

ڪرت : اسسٽنٽ سب انسپيڪٽر آف سنڌ پوليس

ان ڇپيل ڪتاب

ڌرتيءَ جا رکوالا (ٻارن لاءِ ناول) 1990 ع

سائر سھس گجن (شاعري) 2021 ع

برھ منجھارا بوند (شاعري) 2022 ع

صاحب ديوان سنڌي شاعر (تحقيق) ان مڪمل

موبائل نمبر : 3919786 – 0344

3404488 – 0300

اي ميل : sahibkhanmirani0@gmail.com

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488